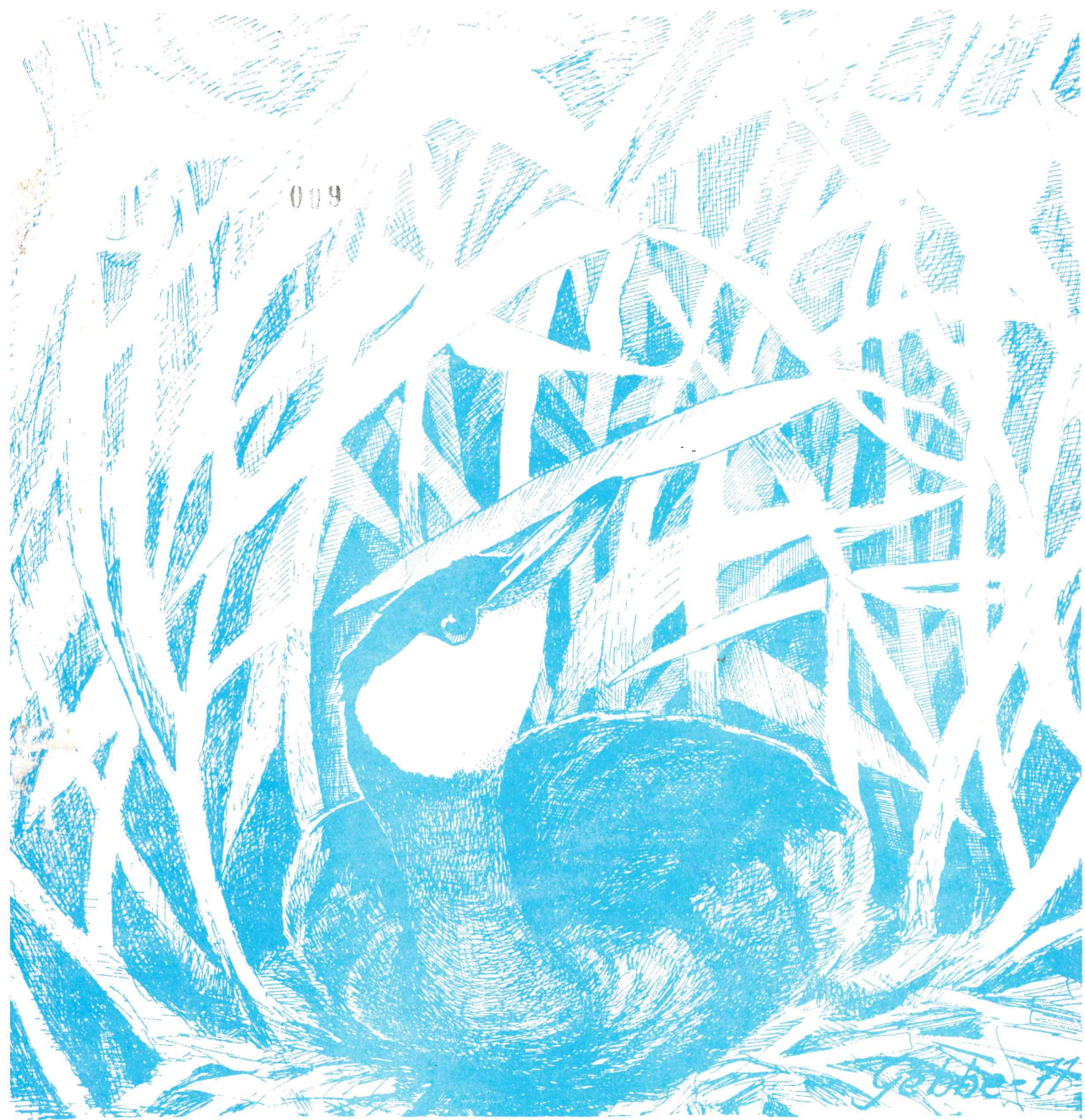

009

Meddelande nr 7
Tåkerns
fältstation 1971.

VERKSAMHETEN VID TÅKERNS FÄLTSTATION 1971.

Meddelande nr 7.

<u>Innehåll.</u>	<u>Sid.</u>
Inledning	1
Översiktskarta för Tåkern	3
Skrivelse till Länsstyrelsen	4
Inventering av tofsvipa 1971 av Göran Bergengren	6
Vattenundersökning 1971 av Anders Wennström	9
Inventering - Svanshals äng 1969-1971 av Gunnar Björkman	16
Gässen vid Tåkern 1971 av Gunnar Björkman	23
Bruna kärrhöken vid Tåkern 1971 av Ture Persson	27
Rördromsinventering i Tåkern 1971 av Ture Persson	33
Inventering - Hygnestad 1970-1971 av Bo Fahlander	36
Knölsvanen i Tåkern av Bo Fahlander	42
Äggmätning hos svarthakedopping av Sten Regnell	45
Fågeliakttagelser vid Tåkern 1971 av Christer Elderud	47
Säregen mes av Arne Blidvall	51
Ringmärkning och återfynd av Göran Bergengren	52

Omslaget och övriga illustrationer är utförda av Gunnar Gebbe Björkman.

Denna publikation kostar åtta kr och kan erhållas genom insättande av beloppet på postgiro 263496-2, Föreningen Tåkerns fältstation 595 00 Mjölby.

Av föregående års publikationer är nr 2, 3, 4 och 5 utgångna. Enstaka fotostatkopior kan dock framställas mot en kostnad av 15 kr per publikation.

En mindre restupplaga av nr 6 kan tillhandahållas för 7:50/st. Nr 1 har omtryckts i mindre upplaga och kostar 10:-/st.

STÖDJANDE MEDLEMSKAP erhålles genom insättande av 15 kr på girokontot. Du erhåller då senaste verksamhetsberättelse från fältstationen och övriga meddelanden inom föreningen.

TÅKERNS FÄLTSTATION anställer under 1972 personal för medverkan i fältstationens inventeringar och övrig verksamhet. Även självständiga inventeringar kan komma ifråga. Yngre medarbetare kan erhålla assistent- och guidesysslor. Logi tillhandahålles och eventuell ersättning kan avtalas.

Föreningen Tåkerns Fältstation (företvarande Mjölby Biologiska förening) har sin fältstation med utsiktstorn och till verksamheten hörande förvalt-

ningsbyggnader förlagda vid Glänås i Tåkerns södra del. Fältstationen är tidvis bemannad av platschef och annan personal. Föreningens lokaler begagnas även av ortens fältbiologer. I frågor, som rör fältstationens verksamhet, kan kontakt tagas med stationschef Göran Bergengren, Slästorp Storgård, Åsbo, 595 00 Mjölby, 0142/590 17, eller med föreningens ordförande Bo Fahlander, Sångarleden 35, 595 00 Mjölby, 0142/142 70.

Inledning

Tåkerns fältstation publicerar härmed sin sjunde rapport, vilken på sedvanligt sätt har formen av en årssammanfattning. I enlighet med riktlinjer, som skisserades inför verksamheten 1969, har arbetet under år 1971 omspänt ett allt bredare allmänbiologiskt register med stor inriktning på aktuella miljöprogram. En viss geografisk utvidgning av verksamheten har också skett. Från att tidigare till största delen ha genomfört de olika aktiviteterna vid sjön Tåkern, har fältstationen på senare tid engagerat sig i spörsmål och arbeten av biologisk karaktär även på andra håll i länet. Som exempel på detta kan nämnas engagemang och yttranden i olika för länet aktuella jaktvårdsfrågor och en tämligen omfattande inventerings- och ringmärkningsverksamhet vid Sommen. Den riksomfattande inventeringen av fiskgjuse har av fältstationen genomförts och redovisats för sydvästra delen av Östergötland.

Vid verksamheten har förutom fältstationens medarbetare även olika gästande deltagit vid undersökningarna. Hela årsprogrammet presenteras inte i denna verksamhetsberättelse. Vissa undersökningar omspänner nämligen flerårsprogram.

Beträffande den allvarliga föroreningen vid Tåkern genom Hygnestadsbäcken har fältstationen under de senare åren presenterat en serie undersökningar. Dessa har i stor grad medverkat till att myndigheterna nu planlägger, hur avloppsfrågorna skall lösas för Väderstads samhälle. Fältstationen har vidare i en skrivelse av den 2 juli 1971 till Länsstyrelsen i Östergötlands län påvisat sin oro för bl a strandregionens förändring, som sker genom igenväxning och exploatering. I skrivelsen, som återges i denna årsrapport, har yrkats, att länsstyrelsen omgående överväger att bilda naturreservat samt att anslag till betesdriftens ökande ställes till intresserades förfogande. Något besked från länsstyrelsen hade vid årsskiftet 1971/72 ännu inte erhållits.

Kommittén för Tåkerns fältstation tackar slutligen samtliga medarbetare för det gångna året. Ett stort tack vill vi också

rikta till det stora flertalet markägare, inom verksamhetsområdet, av vilka vi fått det positiva bemötande, som varit förutsättningen för vårt arbete.

Tåkerns fältstation i december 1971

Göran Bergengren

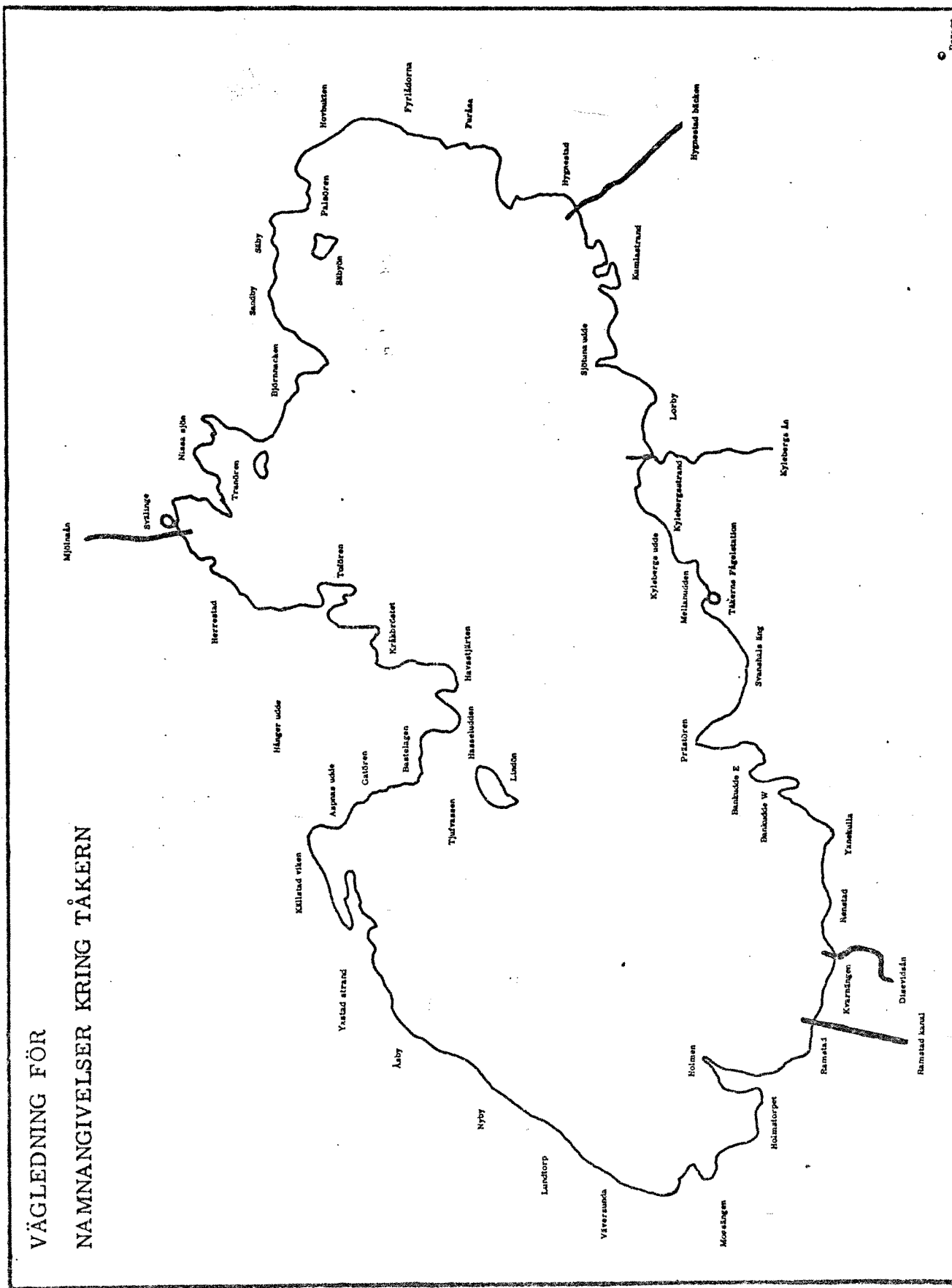
Gunnar Björkman

Christer Elderud

Bo Fahlander

Ture Persson

VÄGLEDNING FÖR
 NAMNGIVNELSER KRING TÅKERN

Tåkerns fältstations skrivelse till Länsstyrelsen i Östergötlands län av den 2 juli 1911.

Anhållan om åtgärder för Tåkernmiljöns framtida bevarande.

Tåkerns fältstation (Mjölby Biologiska Förening) har under en serie av år genomfört olika undersökningar vid Tåkern och även i övrigt noterat iakttagelser vid sjön. En del av insamlat material har publicerats i de av föreningen utgivna skrifterna "Meddelande från Tåkerns fältstation" nr:ris 1-6. Syftet med fältstationens aktiviteter är att så långt möjligt kan ske söka bevara sjön och omgivande natur i oförändrat skick. Det är därför med stor oro vi ser olika krafter verka i motsatt riktning. En pågående naturförstöring sker genom vattenförorening och andra människans påverkningar. Efter införd reglering av vattenståndet har strandängarna börjat växa igen på grund av uteblivna översvämningar under våren. Vidare kan vi idag direkt peka på de stora ingrepp och förändringar som sker genom den minskade betesdriften och den alltmer genomförda upplöjningen av de strandängar, som i årtal bildat en del av sjöns naturliga omgivning.

Inom loppet av några år kommer strandregionen att helt ha ändrat karaktär genom nämnda uppodlingar och genom den igenväxning, som sker enastående snabbt i den drivhusliknande miljön intill Tåkerns stränder. Såsom exempel kan nämnas att uppodlingar under de två senaste åren skett i Svanshals, Väversunda och Källstad socknar.

Den enskilda människan förmår ej längre göra några betydelsefulla insatser, som kan hejda nämnda förändringar. Samhället måste därför i stället gripa in med de lagliga resurser, som stå till buds. I § 7 naturvårdslagen sägs, att område, som finnes böra särskilt skyddas eller vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, sin skönhet eller eljest märkliga beskaffenhet eller emedan området är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv, må av länsstyrelsen förklaras som naturreservat.

När det gäller Tåkern innehåller nämnda stadgande inga överord utan karakteriserar sjön med omnejd utmärkt. Tåkern är utan tvekan helt unik och av hävd norra Europas förnämsta fågelsjö. Sjön är ju för övrigt med på den s k Marlistan. Ett förklarande av ett område som naturreservat ingriper givetvis mer eller mindre i den enskildes frihet men lagen ger möjligheter till nyanserade föreskrifter i samband med beslut av detta slag. Allmänheten kan fortfarande beredas tillträde på olika sätt. Frågan om viss jakt kan tagas under övervägande efter noggrann kartläggning av vilttillgång, jaktmetoder o s v.

Med hänvisning till vad vi här endast pekat på får vi på fältstationens vägnar anhålla, att Länsstyrelsen allvarligt tager under övervägande att förklara Tåkern med strandregion såsom naturreservat samt att Länsstyrelsen i avbidan på slutligt beslut måtte meddela förbud jämlikt 11§ naturvårdslagen.

Vi vill ytterligare anhålla, att Länsstyrelsen skndsamt undersöker möjligheten att med statliga bidrag stödja betesdriften vid sjön. Det finns åtskilliga markägare, som skulle hälsa ett sådant stöd med tillfredsställelse.

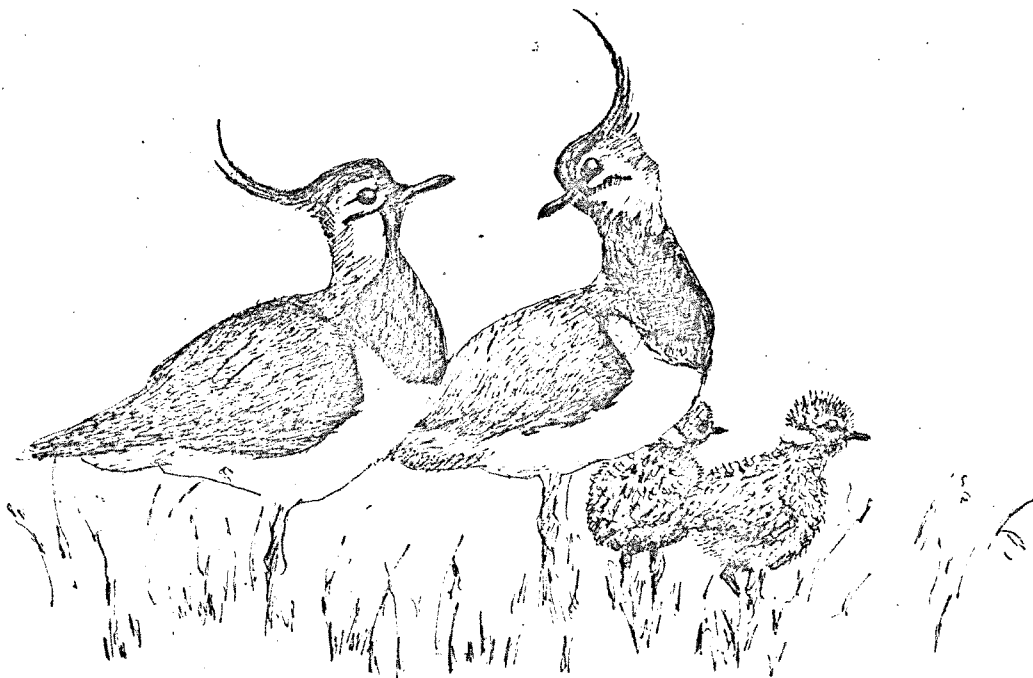
Göran Bergengren

Inventeringen av tofsvipa (Vanellus vanellus) 1971.

Det ca 300 ha stora området vid Tåkerns sydvästra kant, som tidigare under 1969 och 1970 varit föremål för taxeringar med avseende på stammen av tofsvipan blev även under det gångna året inventerat.

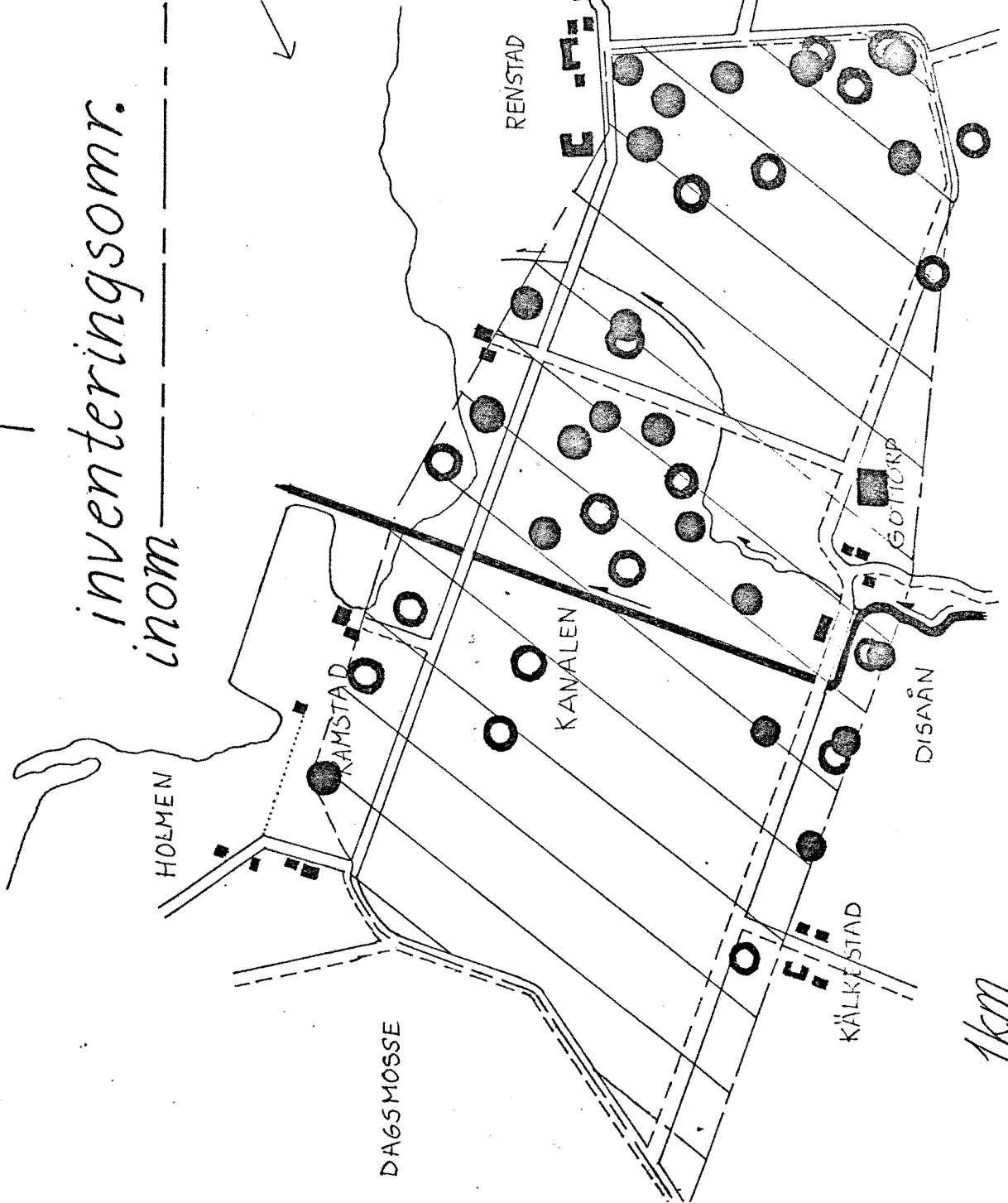
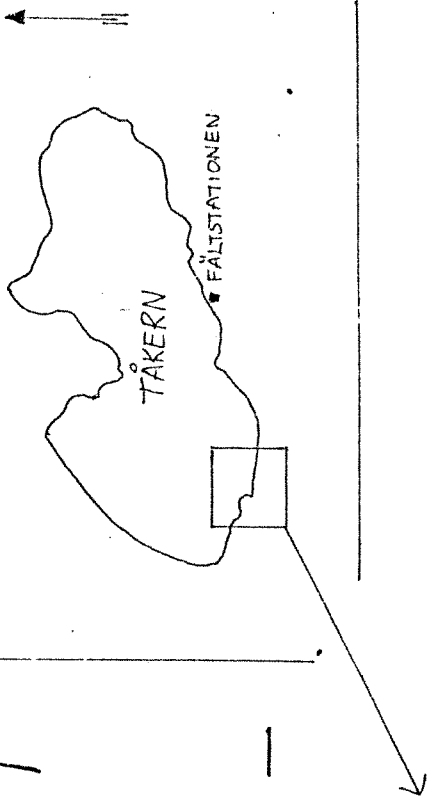
Vid det första besöket i området, den 29 april, var flertalet av reviren redan besatta och 15 par kunde räknas in. Ingen vipa sågs ruva. Den 11 maj, alltså knappa två veckor senare, hade antalet par vipor inom området ökat till 20. Nu var åtskilliga av paren mitt uppe i häckningen. Det sista besöket i taxeringsområdet gjordes den 29 maj. Ytterligare ett par kunde räknas in denna dag och slutsumman för året kom därvid att stanna på 21 par - en ökning med två par från den första inventeringen 1969.

En kartläggning av vipornas biotopval har gjorts i samband med inventeringen. En sammanställning av parens val av häckningsmark under de tre inventeringsområdena framgår av tabellen nedan. Årets inventering var den sista i raden av de riksomfattande tofsvipetaxeringarna. En sammanställning av riksergebnatet och en utvärdering av detta kommer att publiceras i "Verksamheten vid Kvismare fågelstation 1970". Ansvarig för och organisatör av riksprojektet har varit Håkan Johannesson vid nämnda fågelstation. Trots att den landsomfattande inventeringen nu således är avslutad är det fältstationens avsikt att fortsätta räkningen på provytan vid Tåkern.

Tofsvipa 1971

inventeringsomr.
inom

● ett par 1971

○ ett par 1970

■ storspov 1971

Fig. I

Resultatet av tofsvipeinventeringarna 1969, 1970 och 1971.

År	Invent. dat.	Areal	Antal par	Par/km ² /täthet/	Fördelning av biotoper %			
					åker	bete	äng	övr.
1969	2/5	300 ha	17	5,7	35	12	3	0
1970	7/5	300 ha	19	6,8	75	20	5	0
1971	29/4, 11/5, 29/5	300 ha	21	7,0	70	25	5	0

Fig. II

Antal par/biotop År	åker	bete	äng	summa par
		vall		
1969	16	1	0	17
1970	15	2	2	19
1971	14	6	1	21

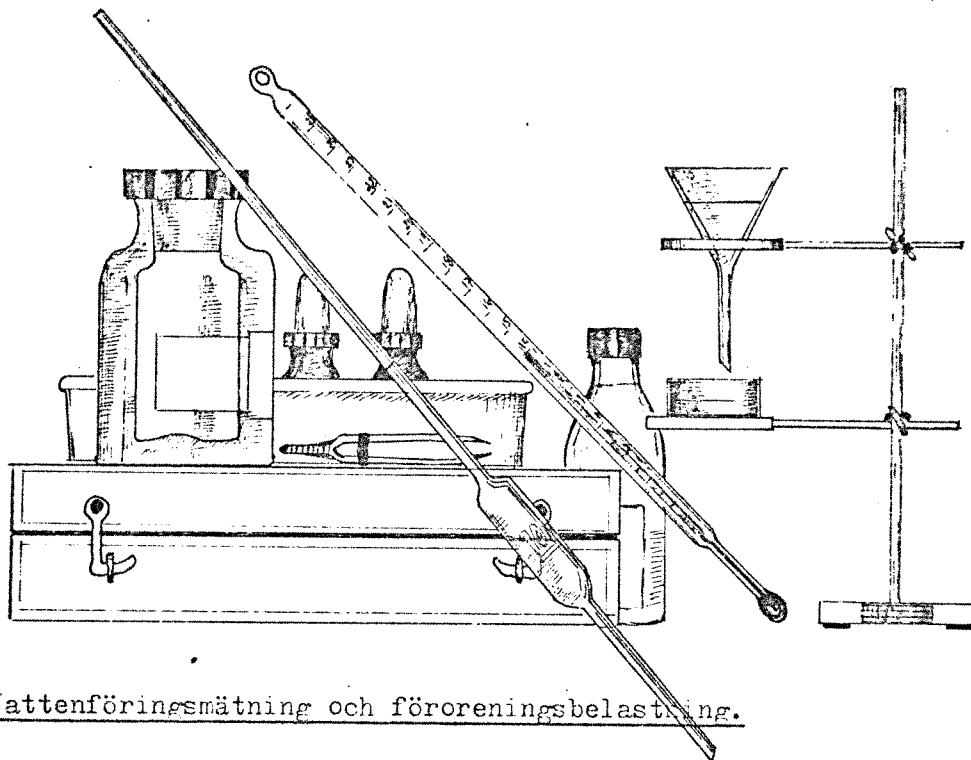
Anders Wenström

Vattenundersökning av Tåkern m. m 1971

Den sedan 1969 påbörjade vattenundersökning av Tåkern har även pågått i viss omfattning under 1971. Den största uppmärksamheten har därvid ägnats åt Hygnestadbäckens tillstånd i föroreningshänseende, vilket har skett av hälsovårdsnämnden tillika miljövårdsnämnden i den nybildade kommunen.

Hygnestadbäcken har sin upprinnelse dels i trakten av Givetorp ca 1,5 km SV Väderstad och dels ca 500 meter N om gölen Svartsjön. Dessutom finns ett delvis kulverterat dike med upplopp till bäcken vid N Nybble. Båda dessa vattendrag förenar sig NÖ om Väderstad till Hygnestadbäcken, som har sitt utlopp i sjön Tåkern. Bäckens nederbördsområde har uträknats till 27 km². Detta vattensystem har en relativt god vattenföring på våren under snösmältningsperioden medan den upphör under torrare perioder. Såsom framgår av sammanställning av analys (bil. 2 kol. 16) uppmättes vattenföringen till 300 lit/sek den 20 april 1971 på provplatserna 2B och 3. En förnyad mätning på samma lokaler den 14 maj visade att vattenföringen hade minskat till 25 lit/sek. Vid efterföljande observationer från den 25 juni till den 17 september har vattenföringen icke varit mätbar på förenämnda lokaler. Bäcken har nedströms dessa mätpunkter ett mindre kontinuerligt tillskott av vatten från den delvis kulverterade bäck (dike) som genomrinner vid Nybble.

Hygnestadbäcken användes som recipient för Väderstads samhälle samt för delvis okänt antal enskilda fastigheter. Dessutom tjänstgör den som mottagare av låggradigt behandlat avloppsvatten från AB Sv Shells anläggning och Broilerkläckeriet. Hälsovårdsnämnden i Mjölby kommun påtalade detta förhållande och krävde att anslutning skulle ske till kommunens nät före den 1 nov. för båda dessa anläggningar. Detta medför i och för sig endast en förbättring för det öppna diket (bäcken) genom Väderstads samhälle. Med hänsyn till beskaffenheten hos Väderstads avloppsreningsverk, för vilken redogörelse lämnas längre fram i denna berättelse, blir föroreningsbelastningen i Hygnestadbäcken oförändrad nedströms Väderstad.

Vattenföringsmätning och föroreningsbelastning.

Med ledning av vattenföringsmätningar och analyser har följande föroreningsbelastningar uträknats: BS-belastning den 20.4 = 129,6 kg/d. och den 14.5 = 28,3 kg/d. Totalfosfor 2,5 resp. 1,2 kg/d. Detta överensstämmer i stort med den teoretiska beräkning, som har angivits i en av Orrje & Co, på uppdrag av länsstyrelsen, företagen inventering samt förberedelse till vattenvårdsplan för Tåkern-Mjölnaåns tillrinningsområde.

Väderstad avloppsreningsverk utgöres av en Emscherbrunn, som togs i drift år 1956. Den är kompletterad med anordning för klorering, men sådan förekommer icke. Avloppsreningsverket, rätt skött och ej överbelastat fungerar endast låggradigt, d v s det kan endast avskilja grövre partiklar, medan det icke har någon nämnvärd reningseffekt beträffande fosforföroreningar, kollodiala partiklar, bakterier m m.

Enligt den av Orrje & Co förenämnda inventeringen är avloppsverket dimensionerat för 400 personer med en ansluten belastning av 600 personer.

Tåkern

Provtagningar i Tåkern har under året förekommit endast vid två tillfällen, nämligen den 8 mars och 27 juli. Analysresultaten finns redovisade som provtagningsplats 5 i bif. samlingsproto-

koll över analyser. Det kan noteras, att syreförhållandena vid dessa provtagningsstillfällen var goda.

Bäcken har huvudsakligen under vegetationsperioden undersökts genom fysikalisk-kemiska och bakteriologiska analyser, tagna såsom snittprover på de provplatser som framgår av bif. karta. Bil. 1. Dessutom har prover tagits från Tåkern vid två tillfällen. Sistnämnda prover har tagits 200 meter N. fältstationens byggnader.

Sammanställning över analysresultaten redovisas å bil. 2. Såsom framgår av dessa analysresultat är bäcken utsatt för en mycket allvarlig förorening nedströms Väderstad. Under förenämnda period utan märkbar vattenföring har bäckens innehåll bestått huvudsakligen av kloakvatten. I den mån bäcken har tillförts friskt vatten, kan man säga, att det endast har utgjorts av homeopatiska doser. Detta har också iakttagits vid ett flertal observationer. Vid provplats 3, ca 100 meter nedströms avloppsverket, iaktogs redan den 24 juni att vattnet var blågrått samt att preventivmedel hade fastnat i vassen. Dessutom förekommer gasutveckling, uppjäsningar och flyt-slam under hela vegetationsperioden på en sträcka nedströms avloppsutsläppet. Anaeroba förhållanden har varit rådande på denna provplats under en stor del av vegetationsperioden d v s vattnet har saknat syre, vilket innebär att det förorenade vattnet har förbrukat allt fritt syre. Andra nedbrytningsprocesser har därvid inträffat, varvid det bildas skadliga och illaluktande produkter, t ex svavelväte. I en dylik miljö kan ej högre vattenorganismer leva.

Beträffande de bakteriologiska undersökningarna uppvisar diket (bäcken) höga halter redan nedströms avloppsutsläpp från AB Svenska Shell och Broilerkläckeriet. Redogörelse över undersökning av avloppsutsläpp från dessa anläggningar har tidigare behandlats av hälsovårdsnämnden. Mycket markanta öknings beträffande halterna tarmbakterier (*coli* 44°) inträffar därefter på provplats 3 nedströms avloppsutsläppet från Väderstad avloppsverk. De har där påvisats till ett antal av över 15 milj. coli 44° per lit.

14,1 mg syre per liter vid provtagning från isen den 8 mars motsvarar en syremättnad av 102 %. Halterna tarmbakterier (coli 44°C) var tämligen låga. Någon fiskdöd har ej heller observerats, vilket var fallet 1969, då mycket låga syrevärden uppmättes när sjön var isbelagd.

Syreförhållandena i en sjö är helt självklart utomordentligt betydelsefulla. Utan syre inget biologiskt liv. Det finns också en annan aspekt, man kan lägga på sjöns syrebalans. Vi vet, att den tillföres närsalter och organisk substans från bebyggelse och åkrar. Vi vet också, att en stor del av dessa ämnen blir kvar i sjön. Med hjälp av näringsämnen (fosfor och kväve) produceras växter i sjön. När dessa växter bryts ned frigörs fosfor. En stor del av den frigjorda fosfor bildar då ett trevärt järnfosfatkomplex, som stannar i bottenslammet. Om nu syrehalten sjunker uppstår ett "fenomen". Det trevärda järnfosfatkomplexet övergår till tvåvärt järn, vilket har till följd att fosfaten frigörs från sin "komplexbindning". Den fosforgödning, som har lagrats i bottensedimentet under sjöns historia, träder då i funktion och kan då åstadkomma en hastigt roterande ond cirkel. Den ökade fosforhalten producerar mera organisk substans, som i sin tur kräver mera syre för sin nedbrytning. Syret sjunker, vilket medför att mera fosfor frigörs från bottenslammet o s v. Sjön kommer in i ett nytt, hastigt åldringsstadium. Sjöns rekreations- och naturvärden minskas genom syrebrist och fiskdöd på vintern, produktion av illaluktande svavelväte vår och höst och massutveckling av blågröna alger på sommaren. Denna algutveckling kan bildas i sådan omfattning, att den liknar utspild målarfärg på vattnet.

Naturskyddsintresset

Som tidigare framkommit av vattenföringsmätningarna i Hygnestadbäcken sker en minimal tillrinning under sommaren. Man kan också på goda grunder antaga, att tillrinningen från övriga tillflöden är minimala under denna tid.

Detta talar för att man måste sträva efter att bevara sjöns sommarvattenstånd i största möjliga utsträckning. Sjöns vattennivå

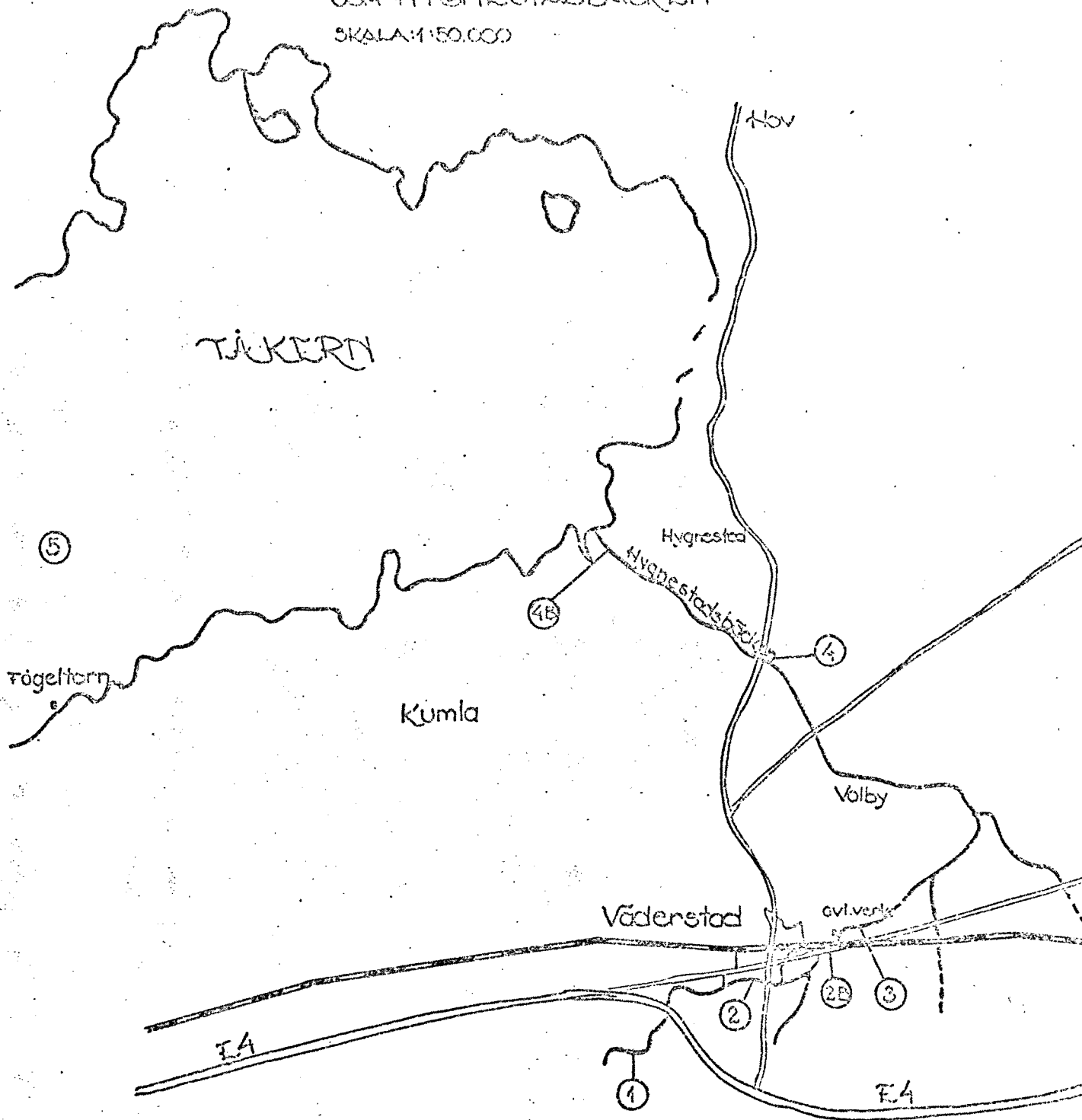
bör således anpassas efter den mycket varierande tillrinningen. Man måste sträva efter att åstadkomma en sådan reglering och skötsel, som kommer att bevara sjön som fågelsjö med dess unika naturvärden. Man får härvid förutsätta, att kontrollen sker i samråd med de som har till uppgift att bevaka naturskyddsintresset. Samtidigt som en mera intensifierad kontroll av de biologiska förhållandena kunde åstadkommas. Omfattande undersökningar och studier av fågellivet bedrivs av Tåkerns fältstation. Utöver dessa bör man utforska vegetationsförhållandena, sjöns limnologi m m.

På uppdrag av länsstyrelsen har Ingenjörfirman Orrje & Co under år 1970 utfört en inventering samt förberedelse till vattenvårdsplan för Tåkern. För att kunna bevara Tåkerns unika naturvärden är det synnerligen angeläget, den föreslagna vattenvårdsplanen blir upprättad. Då sjön även torde ha ett riksintresse bör staten tillskjuta medel för planens upprättande.

PROVPLATSER I TÄKERN
OCH HYGNESTADBÄCKEN

SKALA: 1:50.000

- Ppl. ① ca 500m uppströms provplats 2
" ② vid Bäckgatan
" ②B ca 100m uppströms avloppsutsläpp från kommunen
" ③ 100m nedströms utsläpp från kommunens avloppsverk
" ④ bron vägen Väderstad ~Hov
" ④B Hygnestadbäckens utlopp till Tåkern
" ⑤ Tåkern ca 200m från stranden

Sammanställning av analyser av recipientprover från Hygnestadbäcken 1971.

1.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
ovtag- ningsplats	Dat.	Kl.	Temp	pH	Ledn. förmåga x10 ⁶	Coli 440 Ant.pr.lit.	Fe mg/l	PO ₄ mg/l	Tot-P mg/l	H ₄ N mg/l	Hård- het dH ^o	Zp- enheter	Färg pt/l	Syre O ₂	BS5 BS7 ^x	Vatten- föring l/sek.
1	5/2	09.15	1	7,1				0,4		0,35				8,5	2,5	
2	5/2	09.20	1	7,2				1,2		1,7				7,2	50	
5	8/3	15.00	1,8	7,7		230	0,25	0,1		0,45	10	1500		14,1	5,4	
1	22/4	09.30	6	7,6	392	320	0,2	0,05	0,039	0,15	10	750	60	12,4	2,8	
28	20/4	14.30	10	7,9	404	24000	0,25	0,1	0,075	0,45	10	1500	100	14,5	3,4	300
3	20/4	15.00	10	7,9	412	165000	0,25	0,15	0,098	0,6	11,2	1875	105	14,5	5	300
1	14/5	13.15	14,9	7,8	462	550		0,05	0,029	0,3			80	12,2	2,1	
28	14/5	13.45	18	7,9	519	1,34 milj		0,9	0,359	2,1			100	11,7	12,1	25
3	14/5	14.10	18	7,7	559	3,71 milj		1,3	0,554	2,4			90	10,7	13,1	25
1	24/6	09.00	12	7,5	419	200	0,3	0,1	0,039	0,5			50	9,6	8,8 ^x	
2	24/6	09.10	13	7,1	930	35000	0,95	8,5	3,423	7,0			120	1,6	20 ^x	Ej mätbar
3	24/6	09.30	14	7,4	909	4,4 milj	0,45	9,5	3,749	9,25			130	1,6	35 ^x	Ej mätbar
4	26/7	14.40	17	7,3	708	22000		6,5	2,77	0,8			60	2,6	110	Ej mätbar
5	27/7	14.40	21	8,4	198	720		0,12	0,0489	0,3				9,3	2,4	
3	28/7	14.20	20	7,2	830	15,5 milj	0,55	14,6	5,346	23		310	0	110	145	Ej mätbar
3	25/8	09.05	14	7,4	784	12,8 milj		9,5	2,824	11,5			0	145	145	Ej mätbar

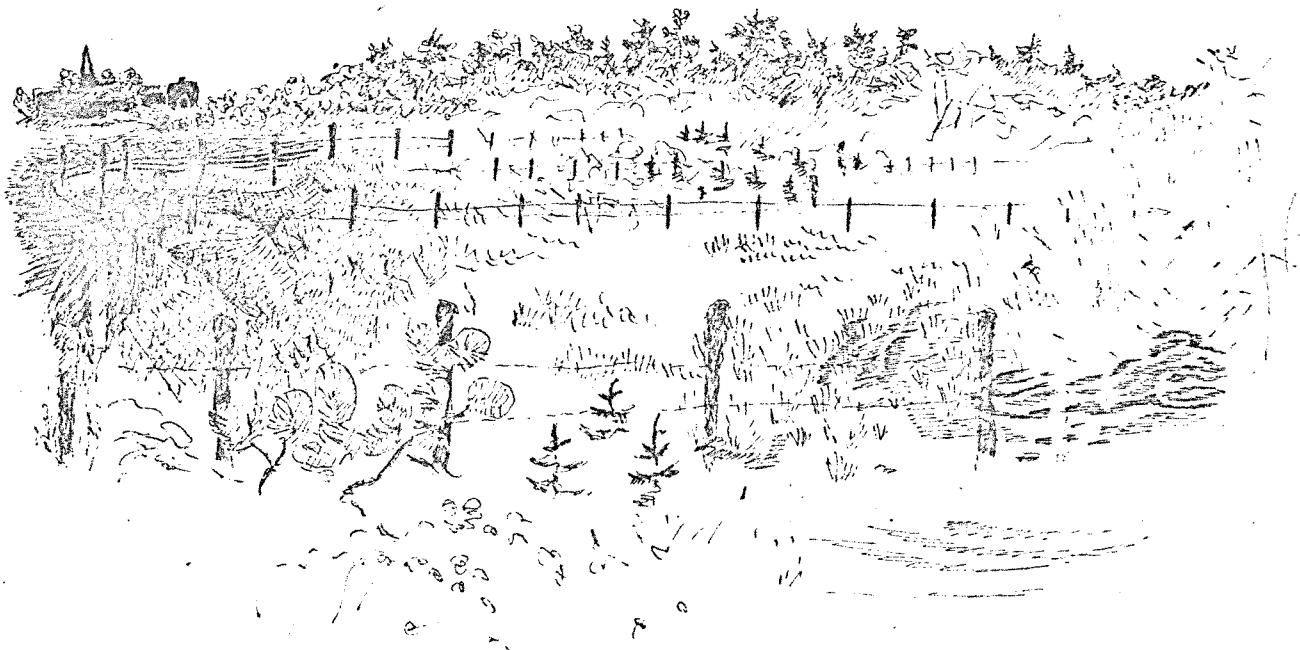
Provplatser:

- Ca 500 m uppströms avloppsutsläpp från Svenska Shell och Broilerkläckeriet.
- Bäckgatan, ca 500 m nedströms avloppsutsläpp från Svenska Shell och Broilerkläckeriet.
- Ca 100 m uppströms Väderstads avloppsreningsverk.
- Ca 100 m nedströms Väderstads avloppsreningsverk.
- Hygnestadbäcken, vid landsvägsbron Väderstad-Hov.

Gunnar Björkman

Häckfågelsinventering av Svanshals äng, åren 1969 - 1971.

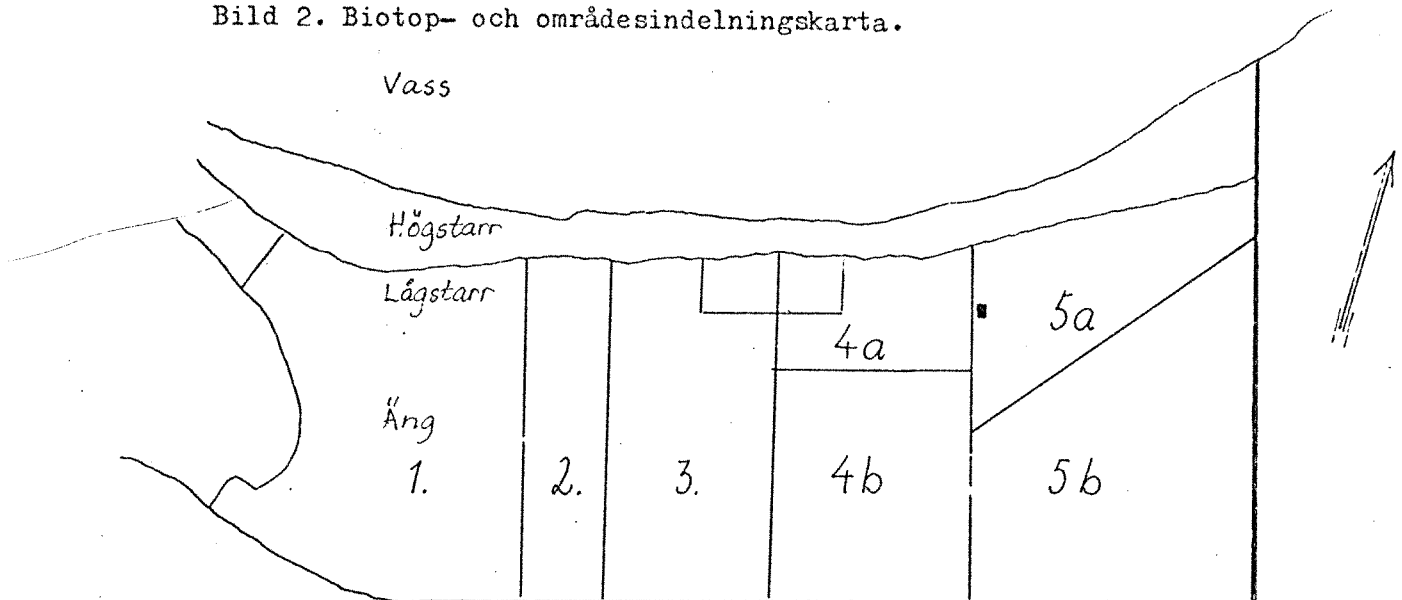
Svanshals äng är belägen vid sjön Tåkerns södra strand. Den är 800 m lång och ca 300 m bred, inramad i väster av den tallbevuxna Svanshals udde (Prästören), i öster av tallstrandskog av något mindre format och i söder åkermark. I norr mot sjön övergår ängen utan tydlig gräns i starrbälten och bladvassområden. Se bild 1.

Under de senaste fem åren har Svanshals äng förändrats markant på grund av sjöns reglering. Från att tidigare ha varit en typisk översvänningsbiotop med dess speciella flora och fauna, har ängen alltmer stabiliserats som "torrängsmiljö". Gräs breder ut sig, där förr endast starr kunde växa, och lövsly och småtallar sprider sig för varje år allt längre in. Marken har t o m blivit så torrlagd, att den delvis har börjat nyttjas till åkermark. Försök har även gjorts med granplantering. Förbuskningen sker nu dessutom snabbare genom att man tagit bort betesdjuren. Endast i ängens västra hörn har man betesdriften igång. Taggtrådsstängslen kors och tvärs över ängen minner blott om en tid som var.

För att följa upp förändringarna som sker med Svanshals äng, startades 1969 denna inventering av häckfågelsbeståndet.

Bild 2. Biotop- och områdesindelningsskarta.

De tre årens inventeringar är tyvärr inte helt jämförbara. År 1969 gjordes den som linjetaxering. (Se Meddelande nr 5 från Tåkerns Fältstation, 1969 Linje 1 sid. 7 och 15-18). I efterhand verifierades antagandet att en inventering i rutor skulle vara mera tillförlitlig. År 1970 indelades Svanshals äng i 5 sektioner avgränsade genom förefintliga taggträdsstängsel. Området 5 b inventerades dock icke 1970.

Sektionsinventeringen föreföll ge så mycket bättre resultat, att den behölls i sin form från 1970 även år 1971. Emellertid med ett litet tillägg. Området 5 b tillkommer, vilket då medför att även åren 1970 och 1971 icke är helt jämförbara.

1969 - Linjetaxering, med observation 20 m åt vardera hållet.

Ett snitt av häckfågelpopulationen erhålles. Antalet häckande par missvisande. Dessutom risk för att sällsyntare arter "drunknar". Troligen endast "Tofsvipan" med godkänt resultat.

7 besök tiden april - juni.

1970 - Sektionstaxering (se bild 2) den 13 maj på morgonen och eftermiddagen, den 15 maj kl. 17.00, samt den 25 juni. Utöver denna organiserade inventering ytterligare 15 besök under tiden 18 april - 16 juni.

Besöken den 13 och 15 maj ligger för tätt och sedan är hoppet för långt fram till den 25 juni för att resultatet skall vara rättvisande. Området 5 b ej inventerat. Litet skjul i sekt. 5 a. 4 b uppodlas.

1971 - Sektionstaxering med besök av A Finnstedt och T Bergkvist under vackert sommarväder den 12 och 17 maj samt den 4 juni. Noggrant genomförda besök. Dessutom ytterligare 3 snabba visiter den 7, 16 och 17 maj. Fr o m 1971 den 17 maj inventerades även sektion 5 b. Svenska häckfågeltaxeringens normer är 10 besök och minst 3 noteringar, som pekar på häckning - undantag är påtagliga bevisbofynd eller liknande. Resultatet får väl med hänsyn taget till denna normering anses vara lite klent underbyggt, men ger dock en fingervisning om arter och antal.

Kommentarer

Gräsand Säkert mera allmän häckfågel på ängens starr- och buskmarker än vad inventeringen givit vid handen. Svår att stöta upp vid ruvningen.

Tofsvipa Har kanske fått den mest rättvisa bilden. Lättinventerad. På stark frammarsch efter dråpslaget våren 1966. Jämt fördelad över ängens biotoper, med någon koncentration till ett starr-gräsområde i norra delen av 3 och 4.

Större 1 par häckade på den uppodlade marken i 4 b 1970.

Strand-
pipare Området harvades den 19 maj och häckningen spolie-
rades antagligen. Paret av vilken den ena var ring-
märkt sågs på platsen tills den 25 maj 1970.

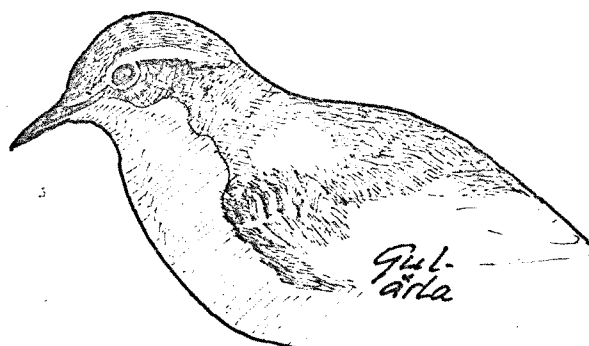
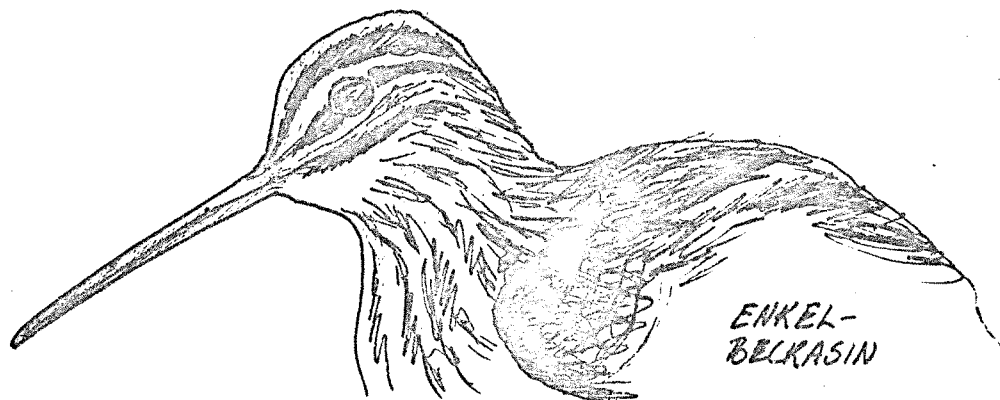
Enkel-
beckasin 1971 års siffra den mest troliga. Svårinventerad
art. Jämnt fördelad över ängens fuktiga del.

Kärr-
snäppa Genom sitt spel relativt lättinventerad. Efter
kläckningen i maj-juni mycket svårfunnen. Ett par

som kontrollerades den 12 och 17 maj 1971 på samma ställe försvann kanske av denna anledning till den 4 juni. Paret dock medtaget i sammansättningen.

- Sång- Hög siffra 1971. Koncentrerad på ängens västra
lärka del i anslutning till kreatursbetet, där arten dessutom är mest lättinventerad.
- Ladu- Häckade i skjulet. 2 kullar 1970.
svala
- Sten- Häckade i stenröset tillkommet i samband med
skvätta uppodlingen, 1970-1971.
- Busk- Koncentrationen av 3 par i sekt. 5 b, synlig
skvätta endast år 1971 p g a inventeringsplanen.
- Löv- Följer med det vandrade lövslyet från öster.
sångare
- Ängspip- Allmän häckfågel på ängens öppna marker. Tar
lärka sitt revir i besittning först i andra hälften på maj månad. Ej inventerad 12 maj 1971.
- Sädes- Häckade 1970 i skjulet.
ärta
- Gulärta Koncentrationen i område 5 b höjer 1971 års siffror. Inventerades inte den 12 maj 1971 p g a blandningen med Nordliga rasen.
- Törn- Följer med slyet in på ängen.
skata
- Sävspurv Tendensen mystisk. Till följd av den allmänna förbuskningen borde antalet häckande par istället öka. Intressant att se nästa år om inte kurvan vänder.
- Pilfink Häckade 1971 i träd vid ängens gräns mot bebyggelse.
- Små- 1 Ex spelade bl a den 5 juni 1970.
fläckig
sumphöna

Grönbens Spel iakttas både 1970 och 1971. 1 par stöts
upp i sekt. 3 både 12 och 17 maj 1971.

MÖJLIGEN
HÄCKANDE
ART
forts.

	1969							1970							1971						
	S:a	1	2	3	4	5	o	def	Summa	1	2	3	4	5	o	def	Summa				
Grönbena T. glareola	0							1	1								1				
Brushane Ph. pugnax	1								0								0				
Hämpling C. cannabina	1								0								0				

REGELBUNDNA
BESÖKARE

Blå Kärrhök
C. cyaneus

Höst och vår.

Storspov
N. arquata

Proviantering under häckningssäsongen.

Rödbena
T. totanus

Våren till mitten av maj samt hösten.

Grönbena
T. glareola

Vår och höst.

Brushane
Ph. pugnax

Vår och höst.

Stare
S. vulgaris

Stora flockar höst och vår.

Nordlig gulärta
M. fl. thunbergi

Allmän på våren till 15 maj ca.

Steglits
C. carduelis

Enstaka

Hämpling
C. cannabina

Ofta parvis provianterande.

SPORADISKA
BESÖKARE

Dubbelbeckasin
G. media

Vårgäst

Dvärgbeckasin
L. minimus

Vårgäst mera sällan hösten.

Jorduggla
A. flammeus

Våren.

Gässen vid Tåkern - 1971.

Gunnar Björkman

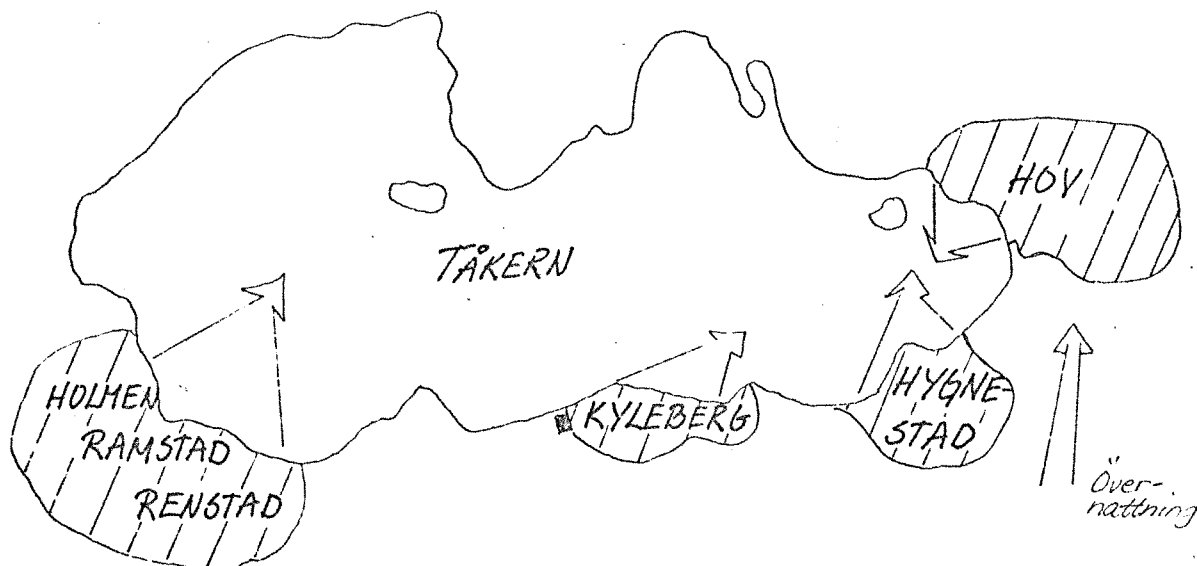
De bördiga åkrarna och Tåkerns lugna vattenspegel är attraktiva för gäss. På sin flyttning till och från häckningsområden i norr, rastar varje höst och vår tusentals exemplar. Den stora merparten utgöres av sädgäss, men även andra arter finns representerade.

Följande redogörelse är ämnad att redovisa framför allt 1971 års omfattning och utbredning.

De första sädgässen dyker som regel upp i området i andra hälften av mars månad. Maximum brukar vara nått strax efter mitten av april. Under våren verkar omsättningen på insträckande och utsträckande fåglar vara relativt stor, vilket troligen har som följd att individantalet inte brukar överstiga 2.000 ex. De sista exemplaren lämnar normalt området senast i mitten på maj månad.

På hösten visar sig de första sädgässen i början av september månad. Efter en något trevande inledning brukar insträcket öka i månadskiftet september-oktober. Utsträcket är vid denna tid normalt ringa, varvid en ackumulering i större omfattning än på våren troligen inträder. Maximum brukar vara nått i mitten på oktober månad då ca 2.000-4.000 exemplar rastar samtidigt.

Gässen väljer vid sitt näringssök ut de områden, som är mest gynnsamma. Det är också viktigt att det är fri sikt runt om. Fyra områden uppfyller dessa krav. Se bild 1.

Rastande Sädgäss 1971.

Se fig.

Kommentar: Vårsträcket normalt förlopp.
 Höststräcket blev beroende av klimatförhållandena troligen ej normalt. Det osedvanligt milda vädret med temperaturer på över + 10°C i slutet av oktober, medförde att gässens utsträck från Tåkernområdet minskade betydligt. En våldsamt ackumulering skedde och så sent som 1-5 november rastade ca 6.000 sädgäss. Därav ca 4.000 vid Hygnestadområdet. Det överraskande snöovädret Allhelgonahelgen 5-7 november medförde en nästan panisk flykt och på några få dagar fanns det inga gäss kvar. De sista 11 exemplaren sträckte iväg den 12 november.

Övriga Gäss 1971.

Grågås De första exemplaren sågs den 7 april (2 ex) vid Ramstad. De höll till i en sädgäsflock. Under tiden 14 maj till 30 maj sågs regelbundet grågäsflockar på upp till 42 ex på olika lokaler runt sjön. Två sommarobservationer den 8 juli 11 ex och den 10.11 augusti 1 ex. 7-11 september 9 ex, Kyleberg. Häckning ej utesluten. Utplantering av grågås har skett i Tåkern.

Bläsgås 7 ex juv den 7 april, Ramstad
 1 ex ad den 15 april, Ramstad
 3 ex juv den 20 april, Kyleberg
 2 ex juv den 4 november, Hygnestad

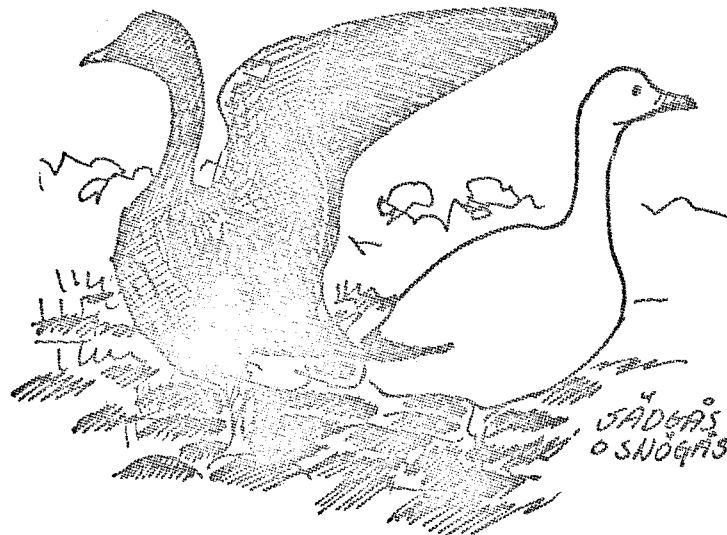
Spetsbergsgås 1 exemplar sågs i den enorma sädgäsflocken den 4 november vid Hygnestad (I. Taberman, Linköping).

Snögås

Rapporterades för första gången den 10 april vid Kyleberg. Den uppehöll sig tillsammans med sädgäss. Den sågs vid denna plats fram till den 18 april. (Enligt odefinierad uppgift skall ett exemplar ha övervintrat vid Vombsjön vintern 1970 - 1971, tillsammans med sädgäss. Samma exemplar som Tåkernindividen?). Den 16 oktober sågs ånyo en snögås tillsammans med sädgäss. Denna gång vid Hov. Den alternerade nu mellan Hov - Hugnestad - Kyleberg och försvann tillsammans med sädgässen vid snöväddret 5 november. Samma som vårobservationen?

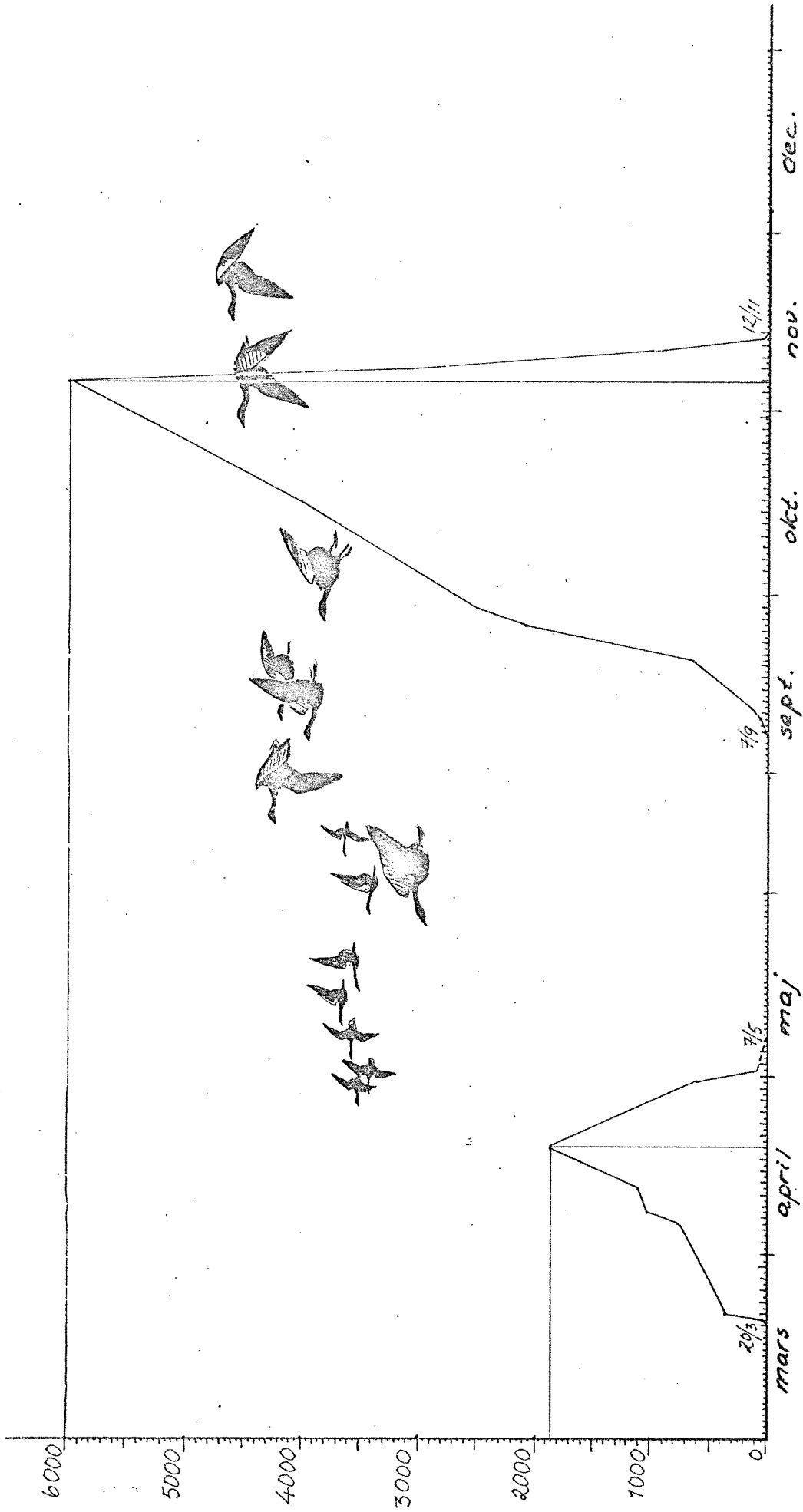
Kanadagås

Uppvisar nu i Tåkern en fast stam och redovisas därför här. Kanadagåsen har acklimatiserat sig väl i området och häckning är under år 1971 konstaterad på ett par lokaler. Den har utbildat sträckvägar och lever nu helt odomesticerad i Tåkernområdet. I varje fall av ekologiska skäl finns det all anledning att följa upp Kanadagåsens expansion i Tåkern. Sedan må man tycka vad man vill om inplanteringen som sådan. Kanadagåsen har tydligen kommit för att stanna.

okt. 1970

bil. 2.

RASTANDE SÄDGÄSS 1971

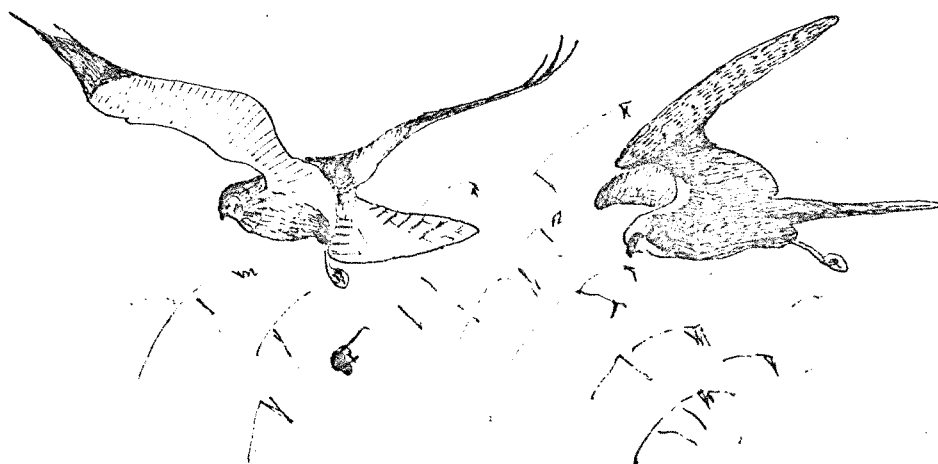
Bruna kärrhöken vid Tåkern 1971.

Ture Persson

Årets första bruna kärrhök sågs den 5 april nära fältstationen. Sjön började då bli isfri längs stränderna och stora vakar fanns vid utloppet. Den 11 april sågs ett kärrhökpar i flyktlek utanför Ramstad. Den 22 april sågs den första bobyggnaden och två dagar senare iaktogs väster om fältstationen ett par under bobyggnaden.

Under våren inventerades sjön tämligen noggrant och en ökning av antalet häckande par kunde konstateras. Antalet säkra par blev för året 29 stycken. En ökning synes föreligga, även om man beräknar, att ett flertal par undgått upptäckt under tidigare år i sjöns västra del.

Kartläggningen av de häckande paren går lättast att genomföra under bobyggnadstiden och under matningen av ungarna. Under ruvningen kan det däremot dröja länge mellan bobesöken, vilket gör, att något häckande par undgår inventerarens upptäckt. Under perioden före kläckningen besökte hanarna boet i tämligen ringa utsträckning, men efter kläckningen kunde det ibland dröja endast 10-15 minuter mellan besöken med byte vid boet. Boletningen under juni månad tog i de täta vassarna mycken tid i anspråk, men efterhand påträffades åtta bon, vilka sammanlagt innehöll 21 ungar. I dessa fall blir således medeltalet ungar per bo 2,62. I ytterligare några fall konstaterades revir med tre flygga ungar. Såvida tendensen står sig för sjöns övriga kärrhökar, torde reproduktionen närma sig 75 ungar. Uppgiften bör ses mot bakgrunden av att exempelvis ett bo innehöll fem ungar medan flera bon hade endast en unge. De påträffade boungarna ringmärktes. Se tabell.

Ungfåglarnas flyktt lekar

Under september månad sker avflyttningen och de unga dröjer vanligen kvar något längre än föräldrarna. Den sista observationen av brun kärrhök, en ungfågel, gjordes den 26 september.

Studiet av den bruna kärrhöken i Tåkern bjuder många möjligheter till intressanta iakttagelser på grund av den stora ansamlingen av fåglar. Beteenden, dräktvariationer o s v kan studeras. I den till artikeln närslutna tabellen visas en möjlighet till kartläggning av dräktvariationerna. De här redovisade uppgifterna är givetvis tämligen elementära och manar till metodisk uppföljning och bearbetning. Fältstationens personal har under några år insamlat material i form av dräktbeskrivningar genom skissering på siluettmallar av brun kärrhök samt genom kompletterande noteringar. En senare bearbetning kan tänkas bli aktuell, när tillräckligt underlag insamlats.

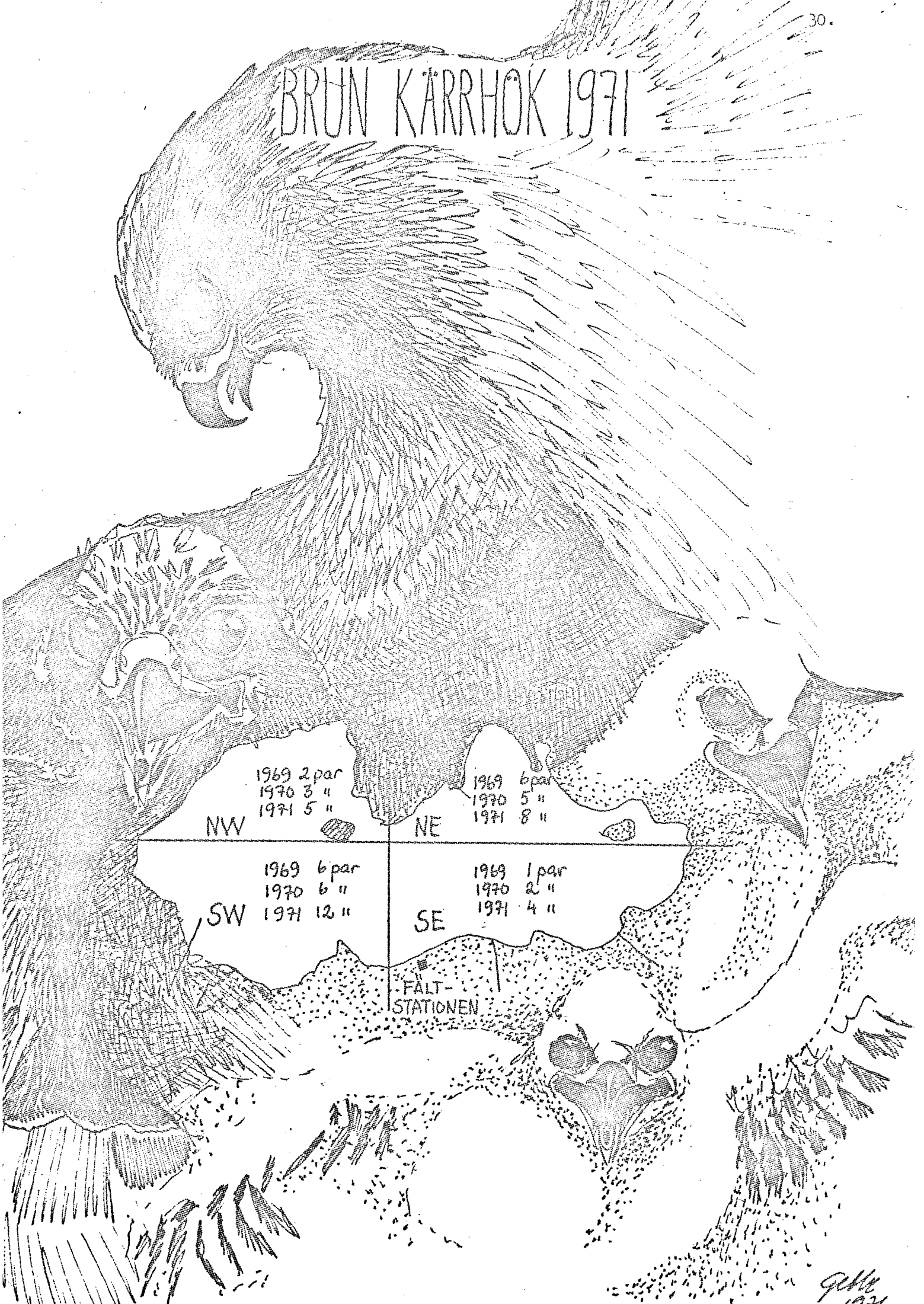
Dräktstudierna har i huvudsak skett i de fall när paren häckat nära land. Särskilt bland hanarna föreligger en mycket stor variation. Hos två av paren fanns hanar med helt blågrå undersida utan bruna inslag, vilket således utgör en viss förväxlingsrisk med blå kärrhök. De unga hanarna uppträder ofta nästan honfärgade, men de svarta vingpetsarna tycks vara ett säkert skiljemärke mellan könen. Bland honorna finns exemplar med endast vitt huvud. Andra honor uppvisar de typiska stora vita fältén på hals, framrygg och vingar.

Boens placering i Tåkern är ur observationssynpunkt ett problem. Endast i ett fall har boet påträffats mindre än 100 meter från strandkanten. Vanligen byggs de mer än 200 meter - ja ofta kilometer - ut i vassarna. Avståndet mellan bona kan i vissa fall gå ned till cirka 300 meter och mellan de par, som bor nära varandra, tycks en väpnad neutralitet råda. Vid revirgränsen utföres vanligen en hotställning med hängande ben och utsträckta klor. Några strider vid de etablerade reviren har jag dock ej iakttagit. Om däremot en kärrhök från annat område visar sig inom reviret blir den genast bortjagad, vilket även händer med andra rovfåglar såsom fiskgjuse och ormvråk.

Bland intressanta jaktbeteenden hos kärrhöken kan nämnas, att en hane en kväll gjorde attacker mot de starflockar, som övernattar i vassen och videbuskarna. Resultatet gick ej att bedöma på grund av avståndet, men säkerligen blev det ingen lyckad jakt. Vid ett annat tillfälle stötte en hane upp en sånglärka, vilken jagades i flera minuter under det att båda två sköt i höjden. Kärrhöken fick ge upp. Den hade dock bättre tur strax därefter, då den tog en sork i starren. Under sensommaren ses unga kärrhökar slå vuxna sothönsungar. De lyckas dock ej bemästra bytet, vilket sliter sig loss. Tydligt har erfarenheten ej lärt dem att undvika alltför stora byten.

På närslutna karta redovisas den ungefärliga fördelningen av häckande par i Tåkern jämfört med tidigare års resultat. Inventeringen avses fortsätta under år 1972.

BRUN KÄRRHÖK 1971

1969 2 par
1970 3 "
1971 5 "

NW

1969 6 par
1970 5 "
1971 8 "

NE

1969 6 par
1970 6 "
1971 12 "

SW

1969 1 par
1970 2 "
1971 4 "

SE

FALT-STATIONEN

J. M.
1971

Bruna kärnhöken i Tåkern 1971 - en sammanställning.

Bo nr	I område	Paret konstaterat	Dräkt hane	Dräkt hona	Ungar
1	SE	24/4	Jämngrå stjärt	Vitt huvud	
2	NE	24/4	Gråvit stjärt	Vita fält på vingöversidan	
3	NE	24/4	Vit stjärtrot och vit halsring		2 ringmärkta
4	SE	24/4	Brun till svartgrå på vingöversidan	Gulvitt huvud ljus stjärtrot	
5	SE	24/4	Ung hane, saknar grått på vingarna		3 ringmärkta
6	NE	25/4	Ung hane, svagt grå på vingöversidan	Vitt huvud	
7	SW	4/5	Mycket ljus med blåvit buk	Stora vita fält på vingöversidan	5 ringmärkta
8	SW	8/5	Ljus vingframkant, ojämnt schatterad vingöversida	Vitt huvud och vingframkant	
9	SW	8/5			
10	SW	8/5			
11	SW	8/5			
12	SW	12/5	Ljus, helvit stjärt	Vita fält på vingarna	
13	SW	12/5	Vit stjärtrot, vit vingframkant	Mycket mörk, brunsvart	
14	SW	12/5			
15	NE	25/5	Ljus med vitt huvud	Vitt huvud och vingframkant	1 ringmärkt
16	NW	25/5			
17	NW	25/5	Ung, mörk	Vitt huvud och mycket vitt på vingarna	1 ringmärkt
18	NW	29/5	Endast grå på bakkanten av vingöversidan		

Bo nr	I område	Paret konstaterat	Dräkt hane	Dräkt hona	Ungar
19	NW	29/5		Ljust huvud och vingframkant	
20	NE	1/6	Utfärgad	Vitt huvud	4 ringmärkta
21	SW	14/6	Mycket ljus med blåvit buk		
22	SW	14/6	Ljus med grå-blå vingfält	Mycket vitt på vingöversidan	
23	NW	17/6	Mycket blek, vitt huvud	Endast vitt huvud	4 ringmärkta
24	NE	24/6	Utfärgad	Ljus ring på vingundersidan	1 ringmärkt
25	SW	24/6			
26	SW	14/6			
27	NE	25/5	Utfärgad		
28	NE	29/5			
29	SE	24/4	Utfärgad		

Rördromsinventeringen i Tåkern 1971.

Ture Persson

Inventeringen av rördrom har fortsatt under år 1971.

Våren var relativt tidig och en stor vak fanns vid sjöns utlopp redan den 21 mars. I slutet av april kom dock ett bakslag med tätt snöfall under några dagar.

Den första rördrommen hördes den 5 april. Ytterligare en hördes den 7 april nära fältstationen vid Glänås.

Inventeringen omfattade under året sjöns vasshälten även i djupled och avlyssning skedde därvid såväl från land som från båt. Sammanlagt noterades 37 bölande hanar. Således en ökning från föregående år. Vid midsommartid var inventeringen slutförd. Hanarna hade då i stort sett tystnat. Som exempel kan nämnas, att de hanar, som innehade revir närmast fältstationen, höll konsert den 20 juni men förhöll sig tysta den 22 juni.

Den 3 juni uppletades ett bo med två ungar, vilka senare ringmärktes. Det är, såvitt jag vet, den första märkningen av arten i sjön. Ungarna var vid märkningstillfället så pass stora, att de klev omkring vid boet.

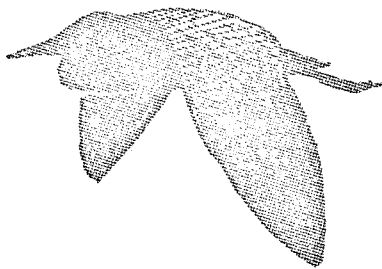
Iakttagelser av flygande honor, vilka med all säkerhet höll på med matning, har gjorts på ytterligare fyra platser. I dessa fall låg dock bona så långt ute i vassarna, att det inte var värt mödan att försöka leta reda på dem. Vid det ovan angivna påträffade boet iaktogs en boflygning redan den 25 maj, vilket tyder på en tidig häckning.

Rördrommens fiske bedrivs vanligen innanför bladvassen i gölarna bland starren. Under inventeringen har observerats, att näringsösket stundtals bedrivits närmare två timmar, innan fågeln anskaffat så mycket föda, att den kan återvända för matning av ungar i boet. Under flykten håller de sig mycket nära vasstopparna, vilket gör, att de undgår upptäckt.

De attackeras under flygturena ofta av brun kärnhök och skrattmåsar.

Resultatet av inventeringen jämfört med tidigare inventering redovisas på den till artikeln fogade kartan.

Fältstationen har för avsikt att även under år 1972 inventera rördrommen i Tåkern.

RÖRDROM

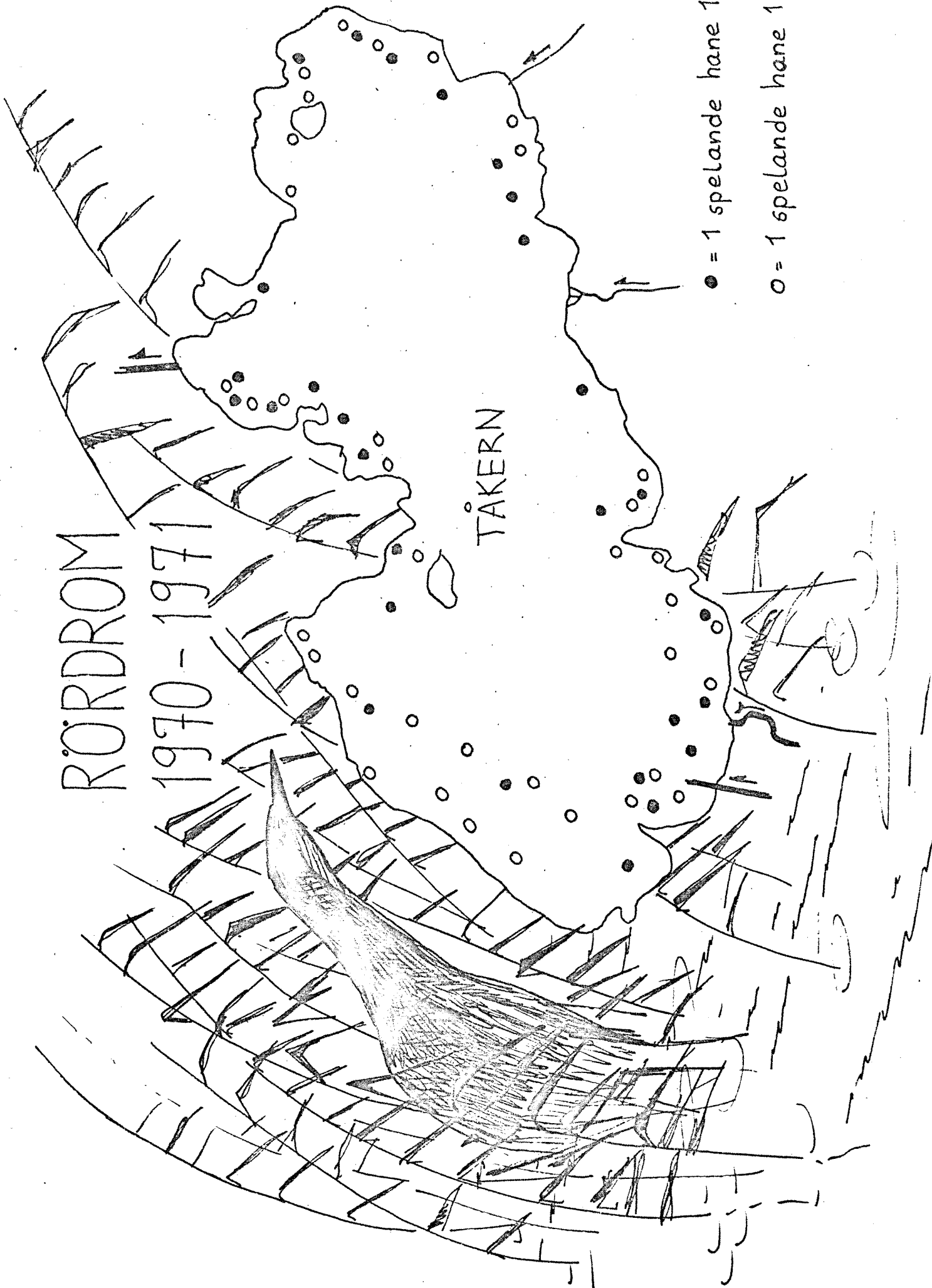
1970-1971

TÅKERN

● = 1 spelande hane 1970

○ = 1 spelande hane 1971

Göteborg 1971

Bo Fahlander

Häckfågelfaunan på strandområdet vid Hygnestad 1970 - 1971.

Vid Tåkerns sydöstra strand ligger Hygnestadområdet med dess omväxlande biotop. Området har sedan länge varit känt, som viktig rast- och häckningsplats för bl a änder och vadare men även som en god häckningslokal för de övriga till biotopen hörande fåglarna. Området börjar emellertid undergå en förändring på grund av minskad betesdrift, vattenreglering och vattenförorening. Hygnestadbäcken, som utmynnar i området, är som tidigare omskrivits starkt förorenad på grund av att den är recipient för tätorten Väderstads avlopp! (Vattenundersökning av Tåkern 1970 - Anders Wennström i fältstationens meddelande nr 6). Fältstationskommittén har därför funnit det angeläget att genomföra en häckfågelsinventering inom området. Avsikten är främst att undersökningen skall kunna tjäna som underlag vid fortsatta jämförelser med efterföljande undersökningar av samma yta. Undersökningsområdet ingår dessutom i den "Svenska Häckfågeltaxeringen", vilket bygger på genomförandet av provyteinventeringar inom skilda biotoper och delar av Sverige.

Undersökningsområde.

Undersökningsområdets yta är drygt 10 hektar. Dess gränser utgöres i nordväst av ett vassbälte mot Tåkern, i sydväst av i huvudsak betesmark, i sydost av ett smalare lövskogsbälte, som gränsar mot odlingsmark och i nordost av blandskog.

Området har indelats enligt Svenska Häckfågeltaxeringens rekommendationer i sektioner (A - Ö) och gränserna markeras med färgade snitslar (se kartan). Betesängen L avdelar inventeringsområdet i två enheter, som består i huvudsak av skog. Mot vassarna övergår ängs- och skogsmark i starrvegetation, som allt närmare vassen blir högre och frodigare.

Sektion A - den sk Hygnestadstrandängen - betas intill vattenlinjen och skiljer sig från övriga starrbälten i detta avseende.

Intill denna strandäng ligger i sektion B ett högväxande, glest tallskogsparti med sparsam undervegetation.

Det sydvästra området består av tät lövskog med tämligen riklig undervegetation. Mot Hygnestadbäcken - sektionerna J och H - glesnar skogen och övergår i buskage, bl a enbusksnår.

Det nordöstra området består av tämligen högvuxen lövskog och riklig undervegetation med undantag för sektion N, där den marknära vegetationen är gles. I den östra delen har viss röjning av skogen skett till gagn för granplantering. Granbestånden är cirka två meter höga. Den inom området frodigaste, djungelliknande undervegetationen finns i sektionerna E, P och U, vilket givetvis återspeglas i val av häckningslokal för t ex gulsångare och svarthätta.

Inventeringen har skett enligt karteringsmetoden. Karteringsmetoden grundar sig på upprepade inventeringar av en provyta; varvid man på en besökskarta (i detta fall två stycken A4-format) prickar in alla iakttagelser. Tack vare att man inventerar under häckningstiden, kan man beräkna antalet besatta revir, genom att fåglarna förutsättes vara stationära. Ett drygt 10-tal genomgångar av provytan har genomförts. Därvid har valts olika tider under maj och första hälften av juni samt olika tidpunkter under dygnet. Genom detta förfarande blir man snart ganska förtrogen med området och dess invånare. En fördel torde vara om så få inventerare som möjligt utför undersökningen. Undertecknad har i stort sett genomfört undersökningen ensam. Efter undersökningarna har observationerna i enlighet med föreskrifterna överförts till särskilda artkartor. Enligt min uppfattning är det av stor vikt, att dessa överföringar sker kontinuerligt, så att misstänkta luckor på kartorna undersöks närmare. Det är lätt att falla in i en viss gångrutin på området och därigenom försumma någon - kanske mer svårforcerad - del.

Undersökningen har skett efter tillstånd av markägarna, vilka fältstationen är ett varmt tack skyldiga för förståelse och vänligt bemötande.

Observationer.

Undersökningen har hittills utförts under två år, vilket således ej kan anses ge underlag för några viktigare slutsatser. Vissa tendenser kan dock förmärkas.

Sjöregleringen med mera konstant vattenstånd har ökat igenväxningen i strandregionen på grund av utevaron av de regelbundna översvänningsperioderna under våren. Den minskade betesdriften har släppt fram en våg av sly, som skjuter upp med oroväckande hastighet. Kampen mot slyet sker istället genom besprutning med följdverkningar, som jag inte här kan överblicka. Vegetationsförändringarna i sin tur kommer direkt att återspeglas i både fauna och flora. En förnyad undersökning om några år av Tåkerns kalkfuktängar (fältstationens meddelande nr 6) emotses. För häckfågelfaunans del kommer säkerligen vissa arter försvinna och andra tillkomma eller expandera.

Besprutningen hösten 1970 av sly i sektionerna Å, Ä, Ö, samt efter gränsen RS, VX, ÅX, ÄY och ÖZ antyder, hur människans ingrepp i naturen påverkar häckningen av vissa arter. Se tabell 1.

En jämförelse med ett angränsande område (sektionerna OPTU) visar att knappast någon förändring skett under de två åren. Se tabell 2.

Även en annan slumpmässigt utvald lokal (sektionerna DEH) visar god överensstämmelse mellan de två åren. Se tabell 3.

	Tabl. 1 (ÅÄÖ)		Tab. 2 (OPTU)		Tabl. 3 (DEH)	
	1970	1971	1970	1971	1970	1971
Trädpiplärka	-	-	1	1	1	1
Sävsångare	3	-	-	-	-	-
Gulsångare	-	-	1	1	-	1
Trädg.sångare	1	-	1	1	1	1
Svarthätta	1	-	-	-	-	1
Törnsångare	1	-	-	-	-	-
Lövsångare	4	3	5	5	7	7
Rödhake	1	2	-	-	1	1
Björktrast	-	-	1	1	-	-
Koltrast	1	-	-	-	-	1
Taltrast	-	-	-	-	1	-
Talgoxe	-	-	-	-	-	1
Sävspärv	1	-	1	-	-	-
Bofink	-	-	1	2	1	1
Grönfink	2	-	-	-	-	-
Hämpling	1	-	-	-	-	-
<u>SUMMA</u>	16	5	11	11	12	15

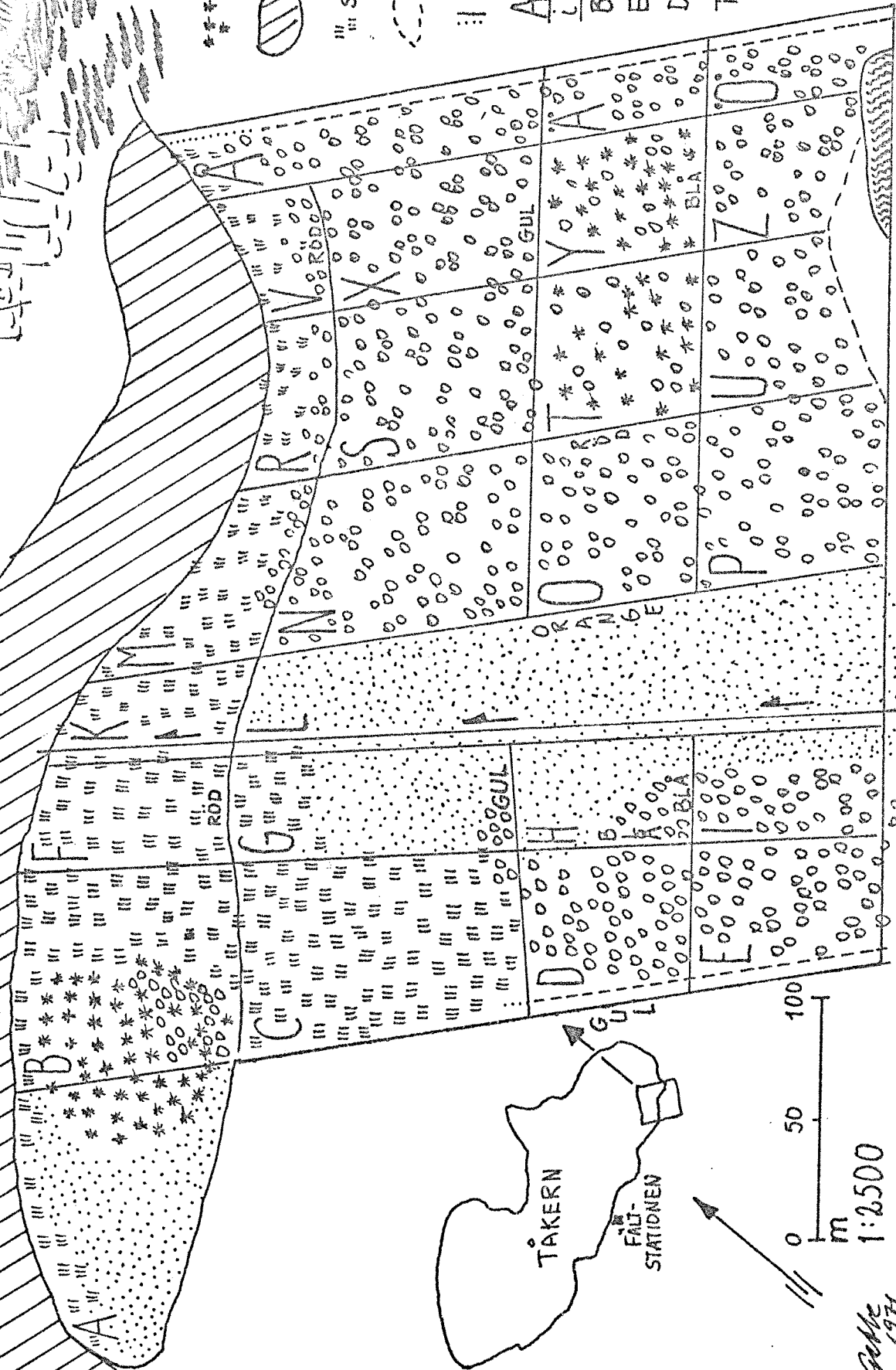
Resultatsammanfattning av häckfågeltaxeringen.

Vid utvärderingen av insamlade data har minst tre skilda registreringar, (därav minst två sångregistreringar) av visade revirbeteende legat till grund för nedan angivna uppgifter. I tveksamma fall har arten ej medtagits.

Anmärkas kan att någon observation av småfläckig sumphöna och rosenfink ej gjordes 1971. Till skillnad mot 1970 noterades ett flertal iakttagelser av törnskata i grannskapet. Rent allmänt kan vidare sägas, att antalet rastande andfåglar till följd av det lägre vattenståndet minskat inom området.

INVENTERING AV STRANDOMRÅDE VID HYGNESTAD, TÅKERN

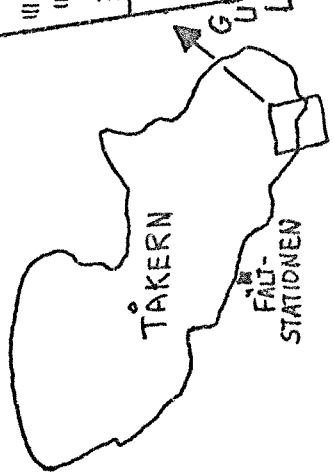
1970-1971

- ☞ BARRTRÄD ☞ LÖVTRÄD
- ☞ VASSBÄLTE ☞ BETESÄNG
- ☞ starräng ☞ åker
- ☞ obetad äng || väg
- || stig | bäck

Anm.: Vegetation i sektionerna:

- B = GLES HÖG TALLSKOG + A
 - E, P, U = TÄT UNDERVEGETATIO
 - D, N = RINGA - " -
 - T, Y = GRANPLANTERING
- BESRUTNING AV SLY
HÖSTEN 1970 I SEKT.
Å, Ä och Ö samt vid
RS, VX, ÄX, ÄY och ÖZ

0 50 100
m
1:2500

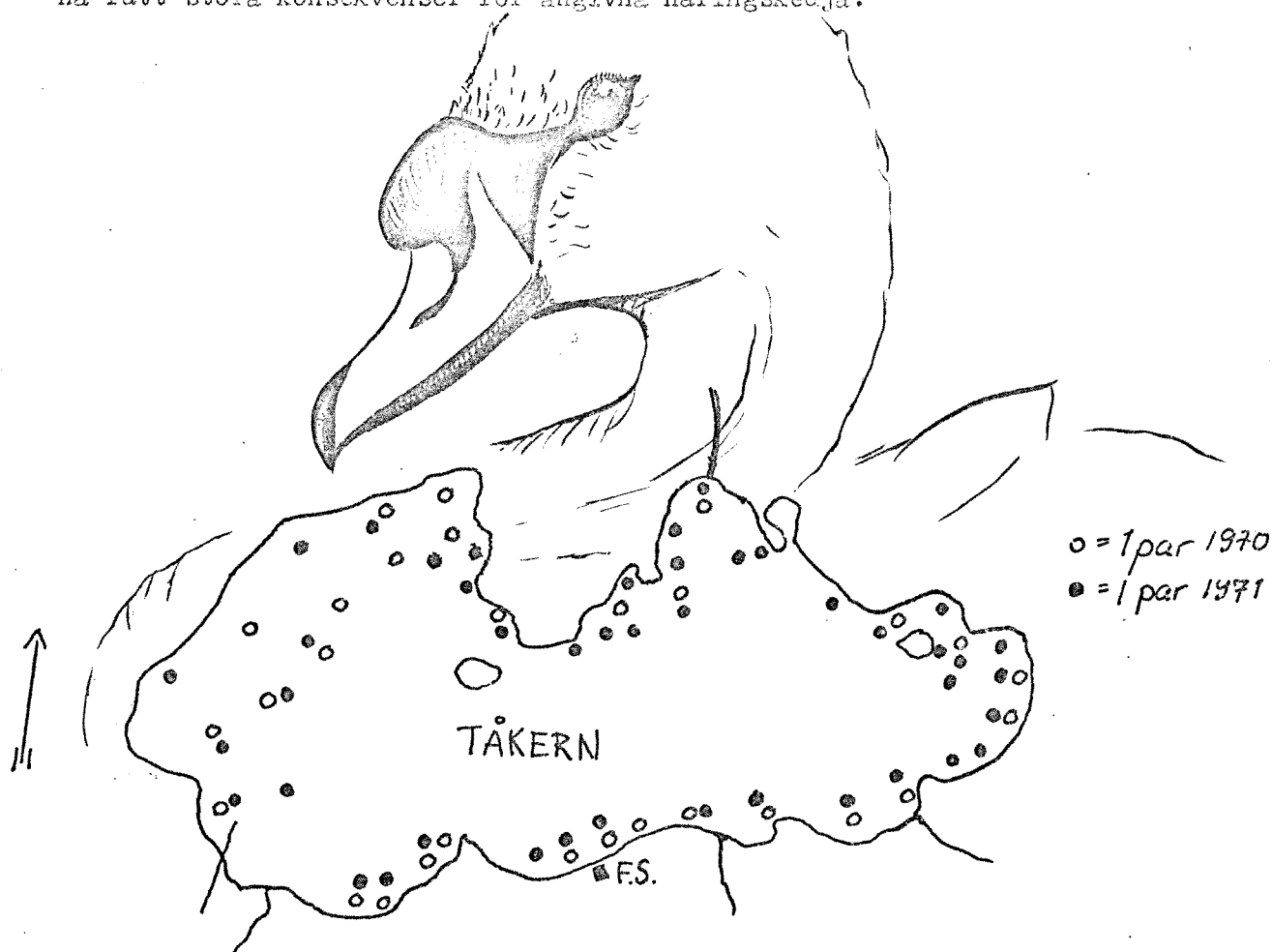
Rune
1971

Art	Antal karterade revir 1970	Antal karterade revir 1971
Knölsvan	1	2
Årta	1	-
Småfläckig sumphöna	1	-
Sothöna	ej räknad	5
Tofsvipa	2	2
Storspov	1	-
Enkelbeckasin	2	2
Trädpiplärka	2	3
Gulärta	-	1
Sädesärta	1	-
Sävsångare	3	2
Gulsångare	1	2
Svarthätta	1	2
Törnsångare	2	-
Lövsångare	20	20
Buskskvätta	1	1
Rödhake	2	3
Björktrast	1	1
Koltrast	1	2
Taltrast	-	1
Talgoxe	1	2
Sävsparv	3	2
Bofink	4	5
Grönfink	2	1
Hämpling	1	-
Rosenfink	1	-
Summa 27 arter	24 arter 58 revir	20 arter 61 revir

Knölsvanen (Cyrnus olor) i Tåkern.

Bo Fahlander

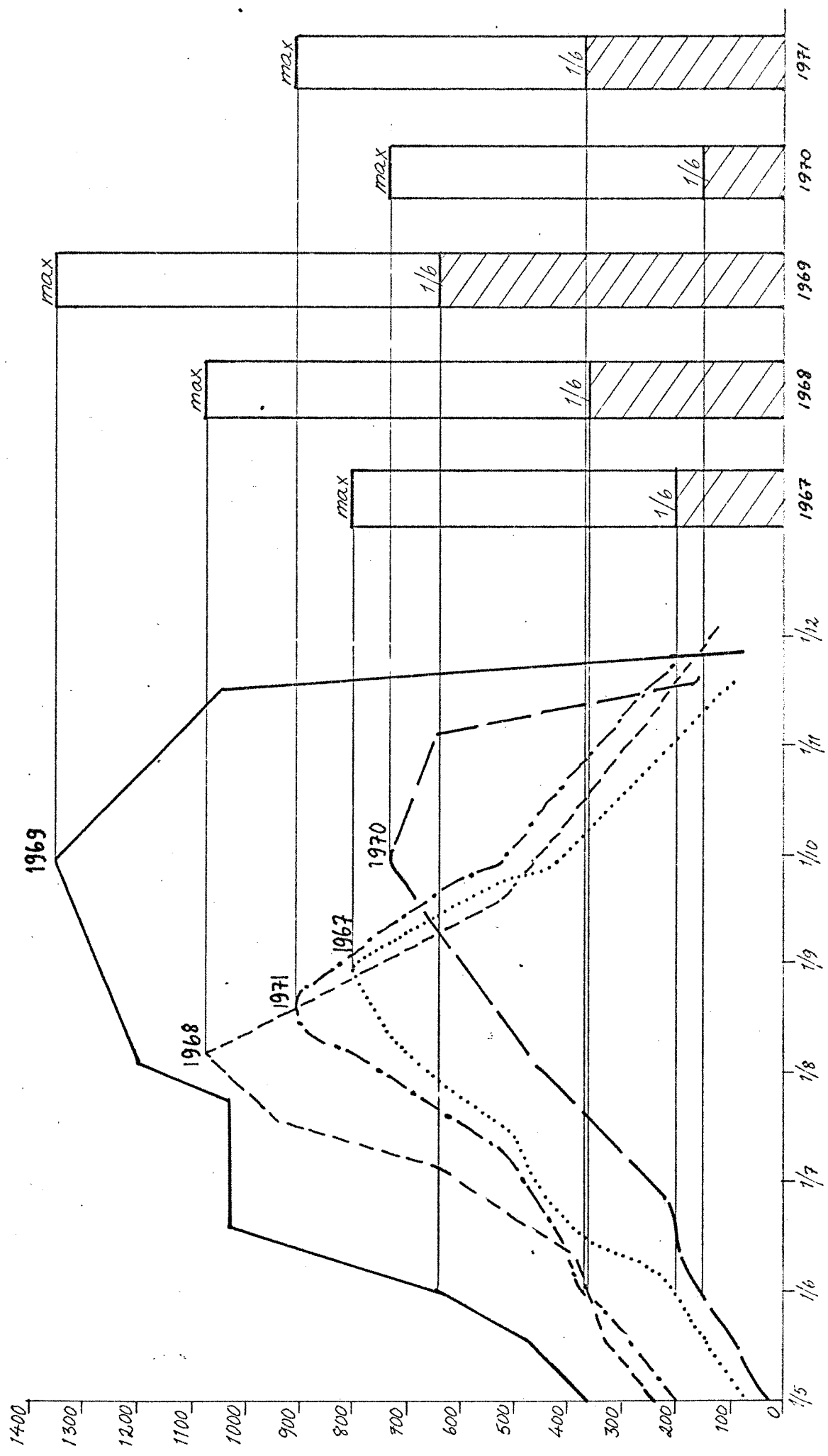
I meddelande nr 3 och 6 från Tåkerns fältstation har redogörelser för knölsvanens förekomst i Tåkern lämnats. Publikationen nr 3 innehöll viss historik. Under de senaste fem åren har översomrande knölsvanar räknats under hela den isfria perioden. Ansamlingen av knölsvanar är påtaglig med hänsyn till sjöns storlek och får betraktas såsom unik inte bara för Sveriges del utan även för norra Europas. Den för knölsvanen näringsrika bottenvegetation lockar fåglarna att stanna långt in på hösten. Såsom framgår av tabeller och diagram inträffade år 1970 en sensationell minskning av antalet översomrande fåglar. En rekonstruktion av orsakerna härtill pekar möjligen på ändrade näringsförhållanden. De kan i sin tur ha orsakats av syrebrist i sjön under eftervintern 1970. En plötslig fiskdöd i stor omfattning under våren 1970 och uppmätt syrebrist i vattnet vid samma tidpunkt samt förändring av bottenvegetationens utbredning på vissa områden är klara fakta. Inhämtade uppgifter pekar på att vattenregleringen skett felaktigt ej endast under torkåret 1969 utan även under våren 1970, då en för kraftig urtappning skedde. Vintern var dessutom ur ishänseende svår. Dessa omständigheter kan således ha fått stora konsekvenser för angivna näringskedja.

Under år 1971 har en obetydlig ökning av antalet knölsvanar skett.

Under de senaste två åren har sjöns häckande knölsvanar räknats. Inventeringen är förenad med stora svårigheter med hänsyn till de enorma vassområdena. Huruvida noterad ökning beror på brister i inventeringen eller på andra faktorer torde fortsatta undersökningar få utvisa. Intressant vore att utröna om fluktuationerna i de översomrande fåglarnas antal har någon motsvarighet när det gäller de häckande fåglarna.

Gelle 1971

RASTANDE KNOLSVAN 1967-1971

S Regnell

Äggmätning hos Svarthakedopping (Podiceps auritus).

Vid normala fältmätningar mätes normalt blott max längd och max mått vinkelrätt mot längden. (med normalt ca 0,1 mm noggrannhet).

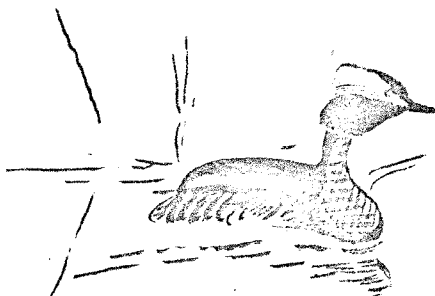
Helst bör alla ägg som läggs i ett bo mätas. Detta innebär normalt minst 2 (snabba!) kontroller: den första ca 3-5 dygn efter att första ägg lagts (förmodas lagts) och den andra t ex ca 7-9 dygn efter första ägg.

Vad kan man nu få ut av äggmått? Ja, först och främst vill man ha "allmän" kunskap; relativt få svarthakeägg synes fö (av publicerade uppgifter att döma) vara mätta i Sverige. Om ett tillräckligt stort material finns tillgängligt kan t ex geografiska variationer påvisas, klart är att t ex isländska och norska svart-hakar har från huvuddelen av det svenska beståndet avvikande mått. Möjligen förekommer också variationer hos olika delar av den svenska stammen: om detta bekräftas kan det möjligen peka på olika ursprungstammar (jfr invandringsvägar etc).

Det har länge varit klart för mig att svarthaken inom sitt stora utbredningsområde förekommer i flera raser; säkert 2, möjligen flera; äggmått kan vara till viss hjälp vid bedömandet. För att öka värdet och säkerheten bör dock mera vara känt än bara en rad mått: de bör helst kvalificeras, vilket fordrar noggrannare studier. Man bör sålunda t ex specialbehandla de mått som lagts av första gången äggläggande honor, eventuellt också omlagda kullar, eventuellt dessutom särskilja först och sist lagda ägg i en kull. Det är inte uteslutet att äggmått påverkas av t ex vädertyp och födotillgång, om detta skall kunna påvisas fordras ett stort och homogent material.

Sett i betydligt längre perspektiv kan dessutom andra intressanta ting diskuteras, t ex: förändras måtten (långsamt) med tiden? Nu finns väl inget eller obetydligt äldre jämförelsematerial, men skaffar vi idag material kan kanske kommande generationer få glädje av det.

- Ann. 1. Vid äggmättningsarbete: arbeta snabbt och försiktigt så att störningsmomentet blir det absolut minsta: Förbered med avståndsobservationer: det underlättar och möjliggör snabbare och säkrare arbete.
2. De som eventuellt vill assistera med mätningar från olika delar av Sverige kan tillskriva mig för att få en kortfattad PM om mättnings- och redovisningsmetodik.
3. För det - om än lilla så dock intressanta - material från Tåkern som redovisats tackas varmt.

Christer Elderud

Fågeliakttagelser vid Tåkern under 1971.

De allmänna fågelobservationerna vid Tåkern med omnejd har i likhet med föregående år fortlöpande noterats i fältstationens loggböcker och resultatet redovisas här i valda delar. Redogörelsen är således inte fullständig, men belyser något växlingarna i sjöns fågelliv. I redogörelsen ingår ej de arter, som behandlats i de särskilda uppsatser som ingår i årsrapporten.

Gråhakedopping (*Podiceps griseigena*)

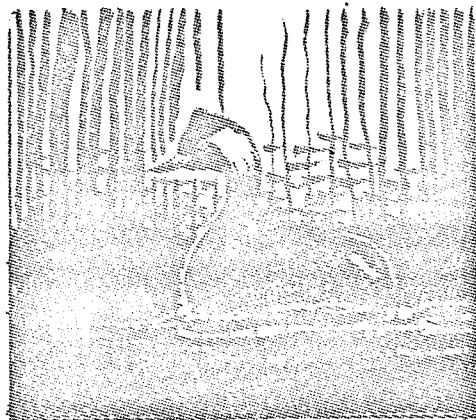
Har under tidigare år med all sannolikhet varit antalsmässigt underskattad. Från 1971 föreligger en rad observationer. Vidare har två bofynd gjorts i sjöns västra del.

Svarthakedopping (*Podiceps auritus*)

Fortfarande talrik i sjön. Den har under några år varit synnerligen expansiv. Antalet par uppskattades under 1971 till ca 125.

Svarthalsad dopping (*Podiceps nigricollis*)

Under året endast konstaterad i två - tre par intill en måskoloni i sjöns västra del.

Svarthalsad
doppingBLÅ-
HÖK
HANESVARTER-
AND
HANE

Andfåglar (Anseriformes)

"På den lugna vattenytan ligger hundratusentals änder, sothöns och doppingar samt svanar. Bland skarorna urskiljes mycket bläsänder, brunänder, krickor och gräsänder. Dessutom en hel del vigg, stjärtänder, skedänder och storskrak". (Citerat ur fältstationens dagbok av den 7 september. G. Björkman).

Stjärtand (Anas acuta)

I likhet med i fjol häckade ett par stjärtänder vid Hånger. Den 8 maj hittades ett bo med 12 ägg.

Snatterand (Anas strepera)

Ett flertal observationer. Högsta antalet nio exemplar vid Hånger den 25 maj.

Blå kärnhök (Circus cyaneus)

Under häckningssäsongen har såväl hane som hona iakttagits flera gånger. Bl a sågs en hona vid Palsgården i Hov st:n den 6 juni och tidigare hade en hane blivit sedd vid Källstad den 30 maj. En vinterobservation föreligger av en hane vid Kyleberg den 21 december.

Pilgrimsfalk (Falco peregrinus)

Ett exemplar sågs den 30 maj vid Lundtorp. I månadsskiftet april - maj sågs dessutom ett exemplar slå en brunand vid Sjötuna.

Aftonfalk (Falco vespertinus)

En hane sågs den 30 maj vid Bankudden på södra sjösidan.

Tornfalk (Falco tinnunculus)

Åtskilliga observationer april-september, men ingen häckning konstaterad.

PILGRIMSFALK HANE

AFTONFALK HANE

Vaktel (*Coturnix coturnix*)

Ett exemplar hördes spela på Svanshalsängen den 5 juni.

Småfläckig sumphöna (*Porzana porzana*)

Arten har under de senaste åren varit tämligen fåtalig. Högst fem olika exemplar har hörts under 1971.

Strandskata (*Haematopus ostralegus*)

Ett par häckade liksom tidigare vid Hånger. Två ungar ringmärktes där den 13 juni. Flera andra strandskator sågs även vid denna tid och möjligen kan ytterligare någon häckning ha ägt rum.

Större strandpipare (*Charadrius hiaticula*)

Endast en häckning konstaterad. Vid Sjötuna sågs ett par med två ungar den 8 augusti.

Dubbelbeckasin (*Gallinago media*)

Ett exemplar vid Svanshals äng den 16 maj.

Dvärgbeckasin (*Lymnocyptes minimus*)

Arten iakttogs vid tre tillfällen under vårsträcket.

Labb (*Stercorarius parasiticus*)

Två exemplar av den ljusa fasen sågs några minuter på morgonen den 25 maj vid Yxstad strand. Arten är ny för Tåkern.

Svarttärna (*Chlidonias nigra*)

I likhet med i fjol häckade sex - åtta par.

Turturduva (*Streptopelia turtur*)

Ett exemplar vid Bankudden på södra sjösidan den 20 maj. Vid Freby i Åsbo socken ca 2 mil SE Tåkern, sågs ett exemplar dagen efter.

Härfågel (*Upupa epops*)

Vid Kullen i Svanshals socken, sågs ett exemplar den 28 oktober. Arten är ny för Tåkernbygden.

Trastsångare (*Acrocephalus arundinaceus*)

Ett tiotal exemplar kunde räknas in under 1971. Samtliga i den västra delen av sjön.

Kärrsångare (*Acrocephalus palustris*)

Ett sjungande exemplar upptäcktes vid Ramstad den 10 juni, där den sedan förblev stationär under ett par veckor.

Gräshoppsångare (*Locustella naevia*)

Arten har nu en stark ställning vid sjön. Ett tjugotal hanar har kunnat räknas in under året. De är främst koncentrerade till sankområdena i SW.

Rosenfink (*Capodacus erythrinus*)

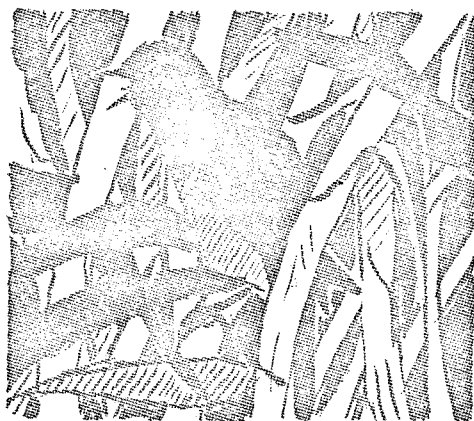
Ett exemplar sjöng vid fältstationen den 27 maj och den 3 juni.

Ortolansparv (*Emberiza hortulana*)

Minst tre hanar sjöng i allén vid Hovgården under några veckor i början på juni.

Sävsparv (*Emberiza schoeniclus*)

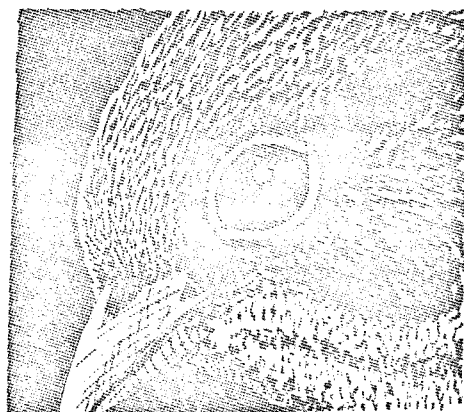
Vid årsskiftet 1970-71 inräknades ca 200 övervintrare vid Ramstad.

TRAST-
SÅNGARE

ROSEN-
FINK

ORTO-
LAN-
SPARV

En säregen mes.

Arne Blidvall

Vid två tillfällen under december 1971 iaktogs en mesfågel med avvikande utseende intill ett fågelbord ca 15 km väster om Mjölby.

Den var snövit på hjässan, bröstet och undersidan. Mörk på ryggen, vingarna och stjärtens översida. Ett mörkt streck gick genom ögat. De yttre stjärtpenorna var vita.

Fler detaljer kunde inte noteras vid dessa tillfällen, dels var vädret dåligt (mulet och regn) och dels var fågeln mycket rörlig och dolde sig helst i låga tallar och körsbärsbuskage.

De ovan uppräknade kännetecknen passar in på azurmesen (*Parus cyanus*), som närmast häckar i mellersta och östra europeiska delen av Sovjet.

Den är som de flesta mesarter stationär

och lämnar undantagsvis sitt häckningsområde vintertid. Det föreligger tidigare ett enda säkert fynd av arten i Sverige, ett på 1700-talet skjutet exemplar i Södermanland.

Sannolikheten för att det här skulle röra sig om en azurmes var således inte stor.

I början av januari 1972 kunde fågeln emellertid åter betraktas. Denna gång noggrannare, under längre tid, på nära håll och under bättre väderleksförhållanden.

Fyra iakttagelser kunde då göras, som sammantaget visade, att det inte syntes vara någon azurmes.

1. Den var inte större än en entita (azurmesen är något större).
2. De mörka teckningarna på huvud, vingar och stjärt hade ingen blåtoning av något slag utan var helt svarta eller gråsvarta.
3. Fågeln saknade mörk fläck på bröstet.
4. Fågeln saknade helt vita teckningar på vingarna.

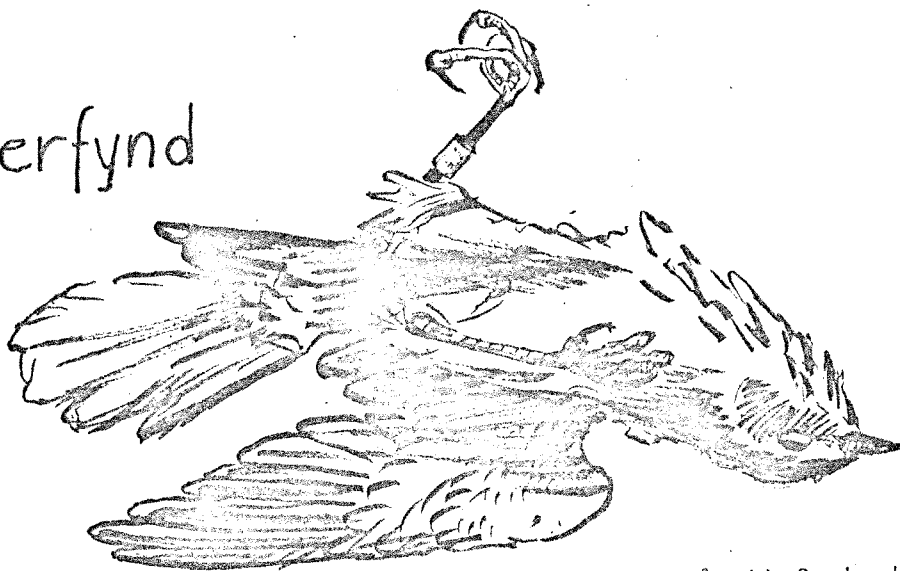
Förmodligen var det en albinotisk form av entita (*Parus palustris*) med vissa teckningar och den vita färgen påminnande om azurmes.

Liksom under de närmast föregående åren har ringmärkning endast skett i mindre skala. Årets slutsumma stannade på 779 ex, vilket dock är ca 300 fåglar mer än 1970.

Säsongens numerärt största märkart blev skrattmåsen (*Larus ridibundus*), av vilken 405 ex märktes vid den stora kolonin vid Tofören den 13 juni. De allra flesta av dessa måsar fick även en gul färgring om sitt vänsterben. Denna märkning av måsar är avsedd att fortsätta och eventuellt utökas samt kompletteras med fältobservationer i de olika kolonierna under kommande år. Avsikten är att kunna studera skrattmåsarernas "kolonitrohet" - speciellt med avseende på i vilken utsträckning ungfågeln väljer sin födelsekoloni under kommande häckning. Liksom under föregående år har märkning av häger (*Ardea cinerea*) och fiskgjuse (*Pan-dion haliaëtus*) skett vid Sommen. Summan märkta hägrar blev den högsta hittills - 41 ex. För fiskgjusen gick årets häckning mycket dåligt. Ett flertal häckningar blev helt spolierade av fritidsfolk. Endast nio fiskgjusar märktes. Det kan också nämnas att artens häckning i Sommen-regionen i år gav 0,62 ungar per bo-plats, en siffra som inte torde kunna kompensera det naturliga bortfallet under flyttning etc. För närvarande är således fiskgjusen på utdöende i Sommen. Under eftersommar och höst har dock fältstationen arbetat för att få till stånd ett antal fågelskyddsområden vid Sommen, vilket i viss mån skulle kunna hjälpa arten. I skrivande stund (december 1971), ser det ut som merparten av de föreslagna reservaten skulle komma till stånd.

Som årets trevligaste framsteg på ringmärkningssidan får betraktas märkningen av 21 bruna kärrhökar (*Circus aeruginosus*) samt en rördromskull (*Botaurus stellaris*). Båda dessa tåkerntypiska arter är nya på fältstationens ringmärkningslista. Övriga nya märkartar blev under året korp (*Corvus corax*) och ormråk (*Buteo buteo*). Sammanlagt har stationen nu märkt 118 olika arter.

Återfynd

Återfynd har mellan 1.1.71 - 31.12.71 inkommit på ett femtontal arter. Några av de intressantare må här omnämnas. En gräsand (*Anas platyrhynchos*), märkt som utvuxen hane i Svartån i Mjölby i december 1966, blev under året rapporterad från Lundö-Harviainen, 60.60 N: 22.22 E, i Finland. Fågeln hade blivit slagen av en duvhök. Ringen återfanns nämligen i ett bo av denna rovfågel.

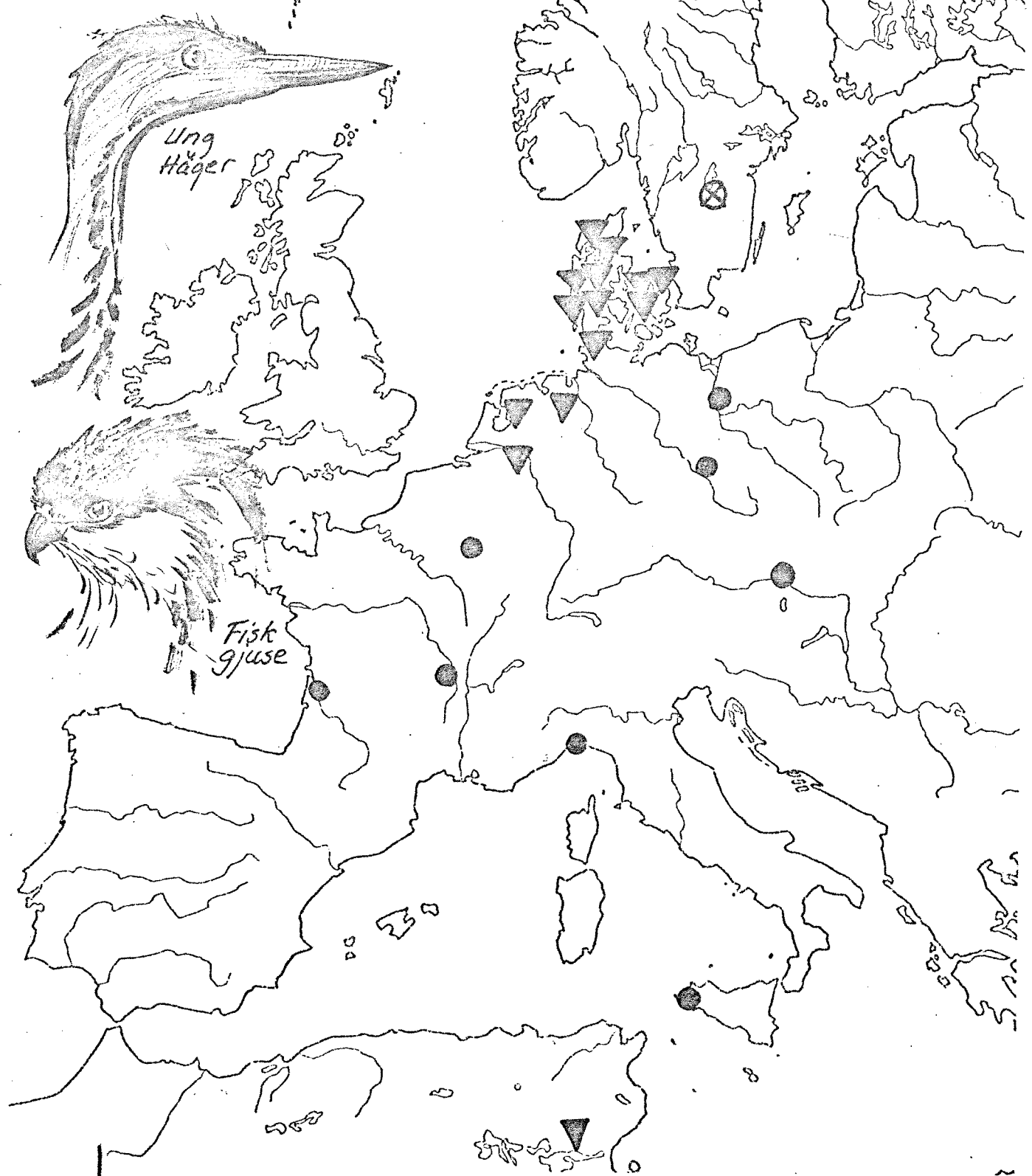
Ytterligare ett Afrika-fynd av häger (*Ardea cinerea*) har inkommit. Fågeln, som var märkt vid Sommen i juni 1969, hittades i februari 1971 vid Talmest, 31.50 N: 09.21 W, i Marocko. Ytterligare två hägerfynd härrör från fåglar återfunna i Danmark resp. Tyskland.

Två Tåkernmärkta grönfinkar (*Chloris chloris*) har rapporterats - en från Vetlanda i Småland, sex månader efter märkningen och en från Getterön, Halland, tre månader efter märkningen.

En enkelbeckasin (*Gallinago gallinago*) som märktes vid Tåkern den 23 juli 1968, återfanns i oktober 1971 i Coulonges i Frankrike. En drillsnäppa (*Tringa hypoleuca*), vilken ringmärktes som gammal vid Tåkern i juli 1965, blev ihjälkörd vid Katrineberg i Gästrikland i juli 1971.

Av Tåkerns fältstations ringmärkta 11.354 fåglar föreligger 266 som återfynd. Antalet utgör ca 2,3 % av hela märksumman. Se vidare följande fullständiga ringmärkningssammanställning! En sammanställning av hittills inkomna återfynd från fältstationens Sommenmärkningar redovisas å karta på omstående sida!

Återfunna HÄGRAR (*Ardea cinerea*)
samt FISKGJUSAR (*Pandion haliaetus*)
ringmärkta av Tåkernsfält-
station vid sjön Sommen
i södra Östergötland
1965-1971.

Av Tåkerns Fältstation ringmärkta fåglar.

Art	Antal märkta t o m 1970	Märkta 1971	Total summa	Återfynd t o m 31.12.1971
Storlom (<i>Gavia arctica</i>)	2		2	
Svarthakedopping (<i>Podiceps auritus</i>)	1		1	
Skäggdopping (<i>P. cristatus</i>)	10	3	13	1
Häger (<i>Ardea cinerea</i>)	120	41	161	15
Rördrom (<i>Botaurus stellaris</i>)		2	2	
Gräsand (<i>Anas platyrhynchos</i>)	24		24	2
Kricka (<i>A. crecca</i>)	2		2	
Knölsvan (<i>Cygnus olor</i>)	29		29	3
Ommvråk (<i>Buteo buteo</i>)		2	2	
Sparvhök (<i>Accipiter nisus</i>)	1		1	
Duvhök (<i>A. gentilis</i>)	6		6	2
Brun kärrhök (<i>Circus aeruginosus</i>)		21	21	
Fiskgjuse (<i>Pandion haliaëtus</i>)	52	9	61	8
Lärkfalk (<i>Falco subbuteo</i>)	3		3	
Tornfalk (<i>F. tinnunculus</i>)	11		11	
Vattenrall (<i>Rallus aquaticus</i>)	1		1	
Sothöna (<i>Fulica atra</i>)	11	1	12	1
Strandskata (<i>Haematopus ostralegus</i>)	4	2	6	
Tofsvipa (<i>Vanellus vanellus</i>)	32	1	33	1
Större strandpipare (<i>Charadrius hiaticula</i>)	35		35	

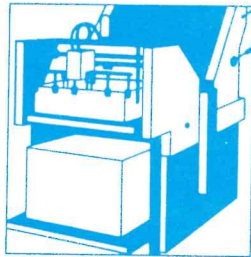
Art	Antal märkta t o m 1970	Märkta 1971	Total summa	Återfynd t o m 31.12.1971
Mindre strandpipare (<i>C. dubius</i>)	1		1	
Enkelbeckasin (<i>Gallinago gallinago</i>)	22		22	2
Dvärgbeckasin (<i>Lymnocyptes minimus</i>)	4		4	1
Storspov (<i>Numenius arquata</i>)	1		1	
Skogssnäppa (<i>Tringa ochropus</i>)	7		7	
Grönbena (<i>T. glareola</i>)	45		45	
Drillsnäppa (<i>T. hypoleucos</i>)	54	1	55	2
Rödbena (<i>T. totanus</i>)	5		5	
Svartsnäppa (<i>T. erythropus</i>)	3		3	
Gluttsnäppa (<i>T. nebularia</i>)	9		9	
Kustsnäppa (<i>Calidris canutus</i>)	2		2	1
Småsnäppa (<i>C. minuta</i>)	10		10	
Kärrsnäppa (<i>C. alpina</i>)	96		96	3
Brushane (<i>Philomachus pugnax</i>)	32		32	1
Gråtrut (<i>Larus argentatus</i>)	6		6	1
Fiskmås (<i>L. canus</i>)	1		1	
Skrattmås (<i>L. ridibundus</i>)	262	405	667	9
Svarttärna (<i>Chlidonias niger</i>)	8	6	14	
Fisktärna (<i>Sterna hirundo</i>)	6	3	9	
Ringduva (<i>Columba palumbus</i>)	5		5	
Gök (<i>Cuculus canorus</i>)	1		1	

Art	Antal märkta t o m 1970	Märkta 1971	Total summa	Återfynd t o m 31.12.1971
Kattuggla (Strix aluco)	17	2	19	
Hornuggla (Asio otus)	33		33	1
Pärluggla (Aegolius funereus)	2	1	3	
Tornsvala (Apus apus)	24	5	29	
Större hackspett (Dendrocopus major)	3		3	
Mindre hackspett (D. minor)	9		9	
Göktyta (Jynx torquilla)	14		14	
Kungsfiskare (Alcedo ispida)	1		1	
Sånglärka (Alauda arvensis)	4		4	
Ladusvala (Hirundo rustica)	20	5	25	
Hussvala (Delichon urbica)	3		3	
Backsvala (Riparia riparia)	87		87	
Korp (Corvus corax)		2	2	
Kråka (C. corone)	31	7	38	3
Kaja (C. monedula)	6	2	8	
Skata (Pica pica)	45	9	54	3
Nötskrika (Garrulus glandarius)	31		31	3
Stjärtmes (Aegithalos caedus)	72		72	
Talgoxe (Parus major)	824	81	905	45
Blåmes (P. caeruleus)	1.242	34	1.276	30

Art	Antal märkta t o m 1970	Märkta 1971	Total summa	Återfynd t o m 31.12.1971
Svartmes (<i>P. ater</i>)	42		42	4
Tofsmes (<i>P. cristatus</i>)	7		7	
Entita (<i>P. palustris</i>)	82		82	11
Talltita (<i>P. montanus</i>)	82		82	8
Nötväcka (<i>Sitta europaea</i>)	24		24	4
Trädskrypare (<i>Certhia familiaris</i>)	10		10	1
Strömstare (<i>Cinclus cinclus</i>)	7		7	2
Gärdsmyg (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	4		4	
Björktrast (<i>Turdus pilaris</i>)	124		124	4
Taltrast (<i>T. philomelos</i>)	64	5	69	3
Rödvingetrast (<i>T. musicus</i>)	31		31	
Koltrast (<i>T. merula</i>)	87	7	94	6
Stenskvätta (<i>Oenanthe oenanthe</i>)	4		4	
Buskskvätta (<i>Saxicola rubetra</i>)	19		19	
Rödstjärt (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	88		88	1
Näktergal (<i>Luscinia luscinia</i>)	1		1	
Blåhake (<i>L. svecica</i>)	3		3	
Rödhake (<i>Erithacus rubecula</i>)	380		380	1
Rörsångare (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	727		727	6
Sävsångare (<i>A. schoenobaenus</i>)	344		344	3

Art	Antal märkta t o m 1970	Märkta 1971	Total summa	Återfynd t o m 31.12.1971
Kärrsångare (<i>A. palustris</i>)	1		1	
Trastsångare (<i>A. arundinaceus</i>)	1		1	
Gräshoppsångare (<i>Locustella naevia</i>)	17		17	1
Härmsångare (<i>Hippolais icterina</i>)	53		53	
Svarthätta (<i>Sylvia atricapilla</i>)	64		64	
Trädgårdssångare (<i>S. borin</i>)	173		173	
Höksångare (<i>S. nisoria</i>)	1		1	
Törnsångare (<i>S. communis</i>)	52		52	
Ärtsångare (<i>S. curruca</i>)	46		46	
Lövsångare (<i>Phylloscopus trochilus</i>)	1.008	7	1.015	16
Gransångare (<i>P. collybita</i>)	13		13	
Grönsångare (<i>P. sibilatrix</i>)	8		8	
Kungsfågel (<i>Regulus regulus</i>)	62		62	
Grå flugsnappare (<i>Muscicapa striata</i>)	41	5	46	
Svartvit flugsnappare (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	365	62	427	2
Järnsparv (<i>Prunella modularis</i>)	33		33	
Ängspiplärka (<i>Anthus pratensis</i>)	86		86	1
Trädpiplärka (<i>A. trivialis</i>)	138	6	144	
Sädesärta (<i>Motacilla alba</i>)	322	9	331	3
Gulärta (<i>M. flava</i>)	79		79	
Sidenssvans (<i>Bombycilla garrulus</i>)	44		44	3

Art	Antal märkta t o m 1970	Märkta 1971	Total summa	Återfynd t o m 31.12.1971
Törnskata (<i>Lanius collurio</i>)	18		18	
Stare (<i>Sturnus vulgaris</i>)	159	26	185	7
Stenknäck (<i>Coccothraustes cocco- thraustes</i>)	1		1	
Grönfink (<i>Chloris chloris</i>)	244	7	251	4
Steglits (<i>Carduelis carduelis</i>)	12		12	
Grönsiska (<i>C. spinus</i>)	32		32	1
Gråsiska (<i>C. flammea</i>)	106		106	
Hämpling (<i>C. cannabina</i>)	43		43	1
Domherre (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	122		122	1
Bofink (<i>Fringilla coelebs</i>)	125		125	2
Bergfink (<i>F. montifringilla</i>)	70		70	
Gulsparv (<i>Emberiza citrinella</i>)	26		26	
Ortolansparv (<i>E. hortulana</i>)	2		2	
Sävsparv (<i>E. schoeniclus</i>)	766		766	15
Gråsparv (<i>Passer domesticus</i>)	260		260	9
Pilfink (<i>P. montanus</i>)	460		460	7
<u>Summa: 118 arter</u>	10.575	779	11.354	266

OMSLAGET TRYCKT Å
MJÖLBY BOKTRYCKERI AB